

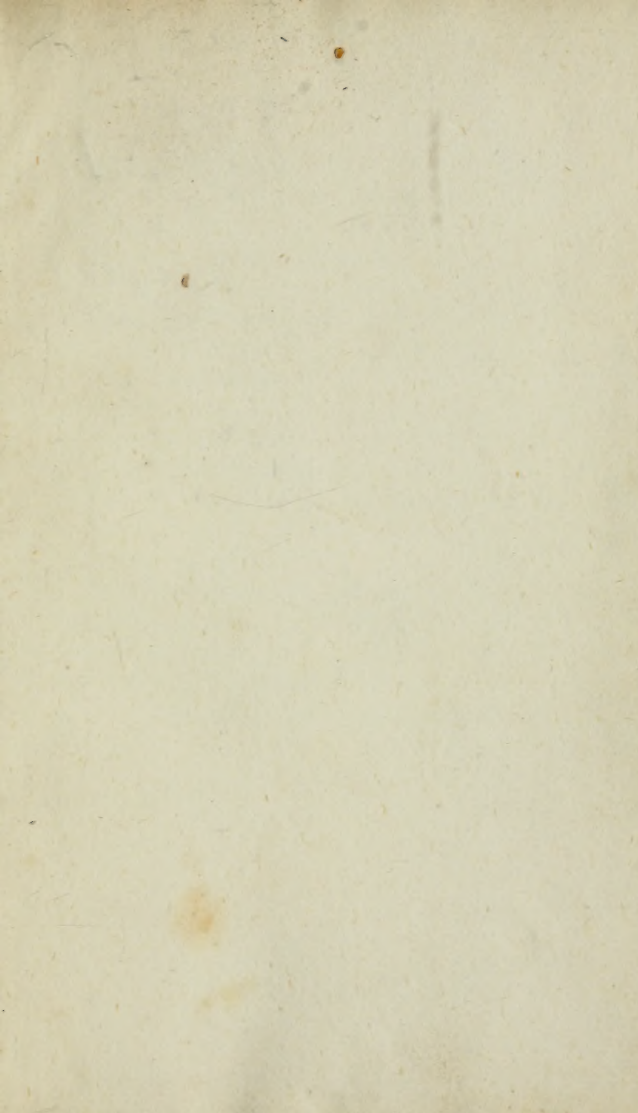
Theodore
Besterman

164

P.

S.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

POMPONII GAVRICI NEAPOLI
TANI DE SCVLPTVRA.

Vbi agitur

De Symetriis.

De Lineamentis.

De Physiognomonia.

De Perspectiua.

De Chimice.

De Ectyposi.

De Celatura, eiusq; speciebus.

Præterea de cæteris speciebus Statuarie

De Plastica.

De Proplastica.

De Paradigmatice.

De Tomice.

De Colaptice.

De Claris Sculptoribus.

Ac plerisq; aliis rebus scitu dignissimis.

. M. ANTONIVS PLACIDVS LAV
RENTIO STROZAE FLO
RENTINO S. S.

V V M ad nostras manus peruenisset, Hic Pō
q ponii Gaurici de Sculptura non iam libellus,
Sed qualem Domitius Piso oportere esse die
bat, thesaurus, quod & ipse Romanae urbis Instaura
tor Bernardus oricellarius socer tuus iudicauit, Existi
maui non paruum apud omnes homines aliquando me
gratiam promeriturum, Si per me communis omnibus in
publico locaretur, Atq; ea diligentia ut ne littera quidē
aliter reponeretur, q̄ eius ipsius manu mihi scripta con
staret, Verum enim uero quum ille de me peculiarem si
bi patronum aliquem exposceret, Cuius tutela in uulgū
illesus prodiret, Patronum ego ei te dedi. Scilicet quem
maxime is optare uidebatur, Vti Regia Domo ceteros in
toto terrarum orbe mortales Antecellentem. Ita & ca
teros in hac tua florentissima urbe iuuenes & morū &
ingenii nobilitate praestantem. Nam quid rogo potuit fie
ri conuenientius? q̄ Elegantissimus libellus inueni dicitur
Elegantissimo. q̄ noua ars ipsis addita Liberalibus
octaua, Nouam adiret domum, & que quasi octauum
haberetur in mundo miraculum. decoratam Statuis, deco
ratā et Picturis. Tu igitur munus hoc nostrū patrocini
o tuo cōplectere, Et quod te facturum scio, Ne de tuis, ne
de Philippi fratris tui optimarū litterarū studiosissimi,
manibus unq̄ temere cadat, Nā praeter q̄ quod hec saepi
us legendo latinā linguā, quod ego in me expertus sū, effi
cietis exornatiorem, Et uestrā pulcritudinē relegetis, Et
uehemētius multo uestri Palatii ornāmēta diligetis .V.

POMPONII GAVRICI NEAPOLITANI DE SCULPTURA.

AD
DIVVM HERCVLEM
FERRARIAE
PRINCI
PEM.

9
VVVM *Sæpe mecum Prin. rps Inuē
tis. Peregregras laudes tuas ani
mo an si derarem, Atq; ad clariss.
Rerum tuarum splendorem, Nomi
nis quoq; rationē accommodatam esse
intelligerē, Et Platonis nostri Cra
tylum de amauī. Et te unum ex omnibus cognoui, quem
uere nostris tēporibus Heroa uocare possimus, et in quē
diuinos cōferre honores unā certatim omnes debeamus.
Etenim si cum comparatione causam expēderimus, mul
to id quidem rationabilius nos, quā ueteres olim fecis
se diiudicabimur, Nam quis erit usq; ad deo rerum omniū
imprudens ac stolidus qui fateri audeat, Non hūc Her
culem Hercule tanto maiorem quanto Animā corpore ex
cellentiorē, Nisi forte Vipereos angueis elidere, Feras
quas ipsi nos interdū uenatu persequimur, Apros, Cer
uos, Leones uincere. Equos edomare, obscenis subinde libi
dinibus emancipari, Tantum nō quinquaginta, ut se sū
ue græcus ait, mulierculis admiseri, ac postremo etiā*

in furorem adigi, Præstabilius cuiquam uideri pote-
rit, Quam ciuitates conſtituere, Vrbes amplificare, Popu-
los regere, Virtutes complexari, Libidinem, Iracundiam
Superbiã, Auaritiã, frenare, ac nullis omnino deniq;
uiciis obnoxium eſſe, Hoc erat Herculem agere, Hoc erat
Ioue naſci, & iam tandem cœlum mereri. Q VOCIR.
CA factum eſt diue ac ſanctæ Hercules, ut non mino-
ri ego te ueneratione ſemper habuerim, q̃ priſci illi Iouis
filium, Quod ipſum tibi ſignificare Quum uoluiffem,
Nihil mihi quidem uenire in mentem potuit. quod digni-
us putarem ut ad te mitteretur, q̃ hic de Sculptura libel-
lus, Tũ quod nulli ante hoc tempus inuenti ſunt, quei
de ea re perſcribere potuerint, Tum etiam, quod nihil
ea arte uſum nobilius atq; ad hanc immortalitatem tuã
accõmodatius, Cogitabã igitur Perpetua dictione Sculp-
toriam tibi omnem artem explicare, Sed quominus id ita
fecerim, Caſus quidem ipſe impedimento fuit, Nam
quum ſuperioribus diebus, proxima æſtate Patãui eſ-
ſe, diuertiffetq; apud me RAPHAEL REGIUS græcè
& latine Rhetor exercitatis. Poſt multorũ ſalutationes,
ubi in uarios, quod fieri inter familiares aſſolet, ſermo-
nes exiuiimus, Libuit Ciceronianũ illud declamandi ge-
nus multis iam ſæculis intermiſſum pauliſper retracta-
re, Certis quibusdam horis, quibus ille ab negotiis, Ego
à Philoſophiæ ſtudiis uacare ſoliti eramus, Quodam
uero die quũ in ἀγαλατρεγίω id enĩ domeſticæ
officiæ nomen, me conueniffet, Ibiq; neſcio quas expreſ-
ſas ære ac marmore effigies contẽplatus eſſet, De Sculp-
tura mox loqui occipimus. Qui ſermo quoniam uariuſ
ac multiplex fuit, Sperauĩ operæpretium fore, ſi à me

tibi recenseretur, ILLE igitur, nihil te inquit uno miri
us. At ego putabam tantummodo litteris operam dare,
nunc minimum uideo tempus iam est, quod studiis imper
titur, Equidem siquid erit alibi impendendum, laudo
heic potius consumas, nimirum ars est, & inter ceteras
nobilis & libero mihi ut uidetur homine digna, EGO
uero, tum in q̄, usq; ad deo nobilissimam dignissimamq;
Regi semper hanc artem extimaui, ut ne ab liberalibus
ipsis disciplinis separari posse crediderim, QUID? Er
go inquit ILLE, ὄτ' ἴδ' οὐ σ' οὐδ' ἄν An non satis uisæ tibi
sūt Sorores septē, nisi et octauam adoptaueris. Non ita,
tum EGO inquam, Verum si, Postquam in hunc sermo
nem deuenimus, quanta sit huius dignitas artis, conji
derare paululū libuerit, Ingentissima certe uel ex hoc
ipso parebit, quod apud omnes omnium gentium ac sc
culorum populos, tanti semper habitæ fuerit, ut nihilo
plus maiore apud eos admiratione, Quei uis optimi Scrip
tores fuisse inueniantur, q̄ optimi Sculptores, Nam quid
togo Praxitelia illa quam Gnydius fecit Venere decante
tius? Quid Phidiæ illa quæ Athenis in Arce locauit
Minerua, & Olympio Ioue dignatus? Quid Lyndis, Si
cyoniiq; colossis, Apellæiq; tabulis, in toto iam terra
rum orbe, ut nunc locantur, famigeratus? Illi qui cæ
agunt uerbis, At uero hi rebus, Illi narrant, Hi uero ex
primunt explicant, Illi fastidiosissimos aurium sensus
non semper trahunt, At uero hi & oculis satisfaciunt,
ac tanquam pulcherrimo spectaculo captos omnes homi
nes tenent, Equidem ipse sic existimo tanta inter se se et
similitudine & propinquitate coniunctos, ut se iū se nul
lo modo patiantur, Et quid nos prætereā separabimus eos

scilicet quei nec ipso nomine discerni possunt? Redeant age
 paululum prisca Demosthenis sacula, quò ille Γραφέας
 diceret, quos? Scriptores ne? an pictores potius Sculptores
 ue Intelligemus? Quom rursus ἀγραφαρχὸς ἰσραφῆς
 Nūquid? Agatharchi scripturam potius, quàm Picturam Aga-
 tharchi? Γραφῆν quidem uerbum, commune hisce omni-
 bus esse & antiquissima Aegyptiorum ratio docet, Pin-
 gere ac sculpere eos oportebat, Quom quid uel signifi-
 care, uel monumentis demandare uolebant, Et apud nos
 Poeta ipse noster comprobat, qui Dædali Celaturam per-
 legisse Aeneam facit, Alii aliter, Ego uero ita sentio,
 eam esse adiectam ut reisque necessitudinem, ut uix sine
 alteris alteri consistere satis possint, Quam rem si pau-
 lo diligentius perscrutari libuerit, uel imprimis ipsa no-
 bis natura significare uideatur, Que nos semper, Quò
 quid è ἑρπυτικῶτερον uolumus, ipellit cogitque ad eam
 ipsam rem describendam, Tale quid erit è troiano bello re-
 uertentis, Hac ibat Simois, hec est sygeia tellus, Heic
 steterat Priami regia celsa senis, Ac rursus apud eun-
 dem, Eloquens uir ille, Heic inquit troia est, muros in
 litore fecit, Heic tibi sit Simois, hac mea castra puta,
 Nam quorsum hæc? nisi ut intelligatur, parum recte, hu-
 mana eos ratione distinguere, quos natura tantopere coniu-
 ctos esse uoluerit, ac quodam, ut diximus, necessitudinis uin-
 culo fecerit esse cognatos, QVIN Etiam uiros esse
 nunquam eos consueverim, quos Sculptoria hec Ars non
 oblectarit, Nam quom ex Animo & corpore consistemus
 omnes, siqua modo spes est immortalitatis, ac non partim
 uiuere, partim & emori optamus. Quom rogo ad utriusque
 memoriã conseruandam hac arte conuenientius? Quid

Et in hominum uita præstabilius, Postquam ad aliquid
peragendum nati omnes sumus, quæ et disciplinis animû
Et corpus huiusmodi præclaris artibus exercere, Quã
do toga nos, et laurea nos, iampridem deseruerunt,
Equidem sic ego uitam à puero institui meam, ut nul
la, quantum in me erit, eius unquam pars sit ocio depe
ritura, Atque id temporis quod uel tessellis ludendo, uel
urbem totam peruagando æteritur ab aliis adolescenti
bus, Deceui ad hæc ego sculpendi munera transferre,
que mihi cæteris aliis artibus honestiora uidentur, et
his nostris (ni fallor) studiis accommodatiora, Nam
Quia rogo artem attracturo mihi aliquam, poterit ho
nestius esse, ea illa quam et Socrates, et ipsi etiam cū
Socrate nostri Imperatores, non approbarunt modo, Ve
rum etiam diligentissime perexercuerunt, Nec uero cen
senda hæc REGI qua cæteræ istæ Sellulariolar, ut sic lo
quar articule, Sed qua potius deorumque hominumque, ac
totius naturæ sapiensissima imitatrix, Quã qui non amat,
Quam qui non complectitur, ut Philostrati uerbis utar,
Veritatē nō amat, Sapientiã quantacunque in Poetas cadere
solet, omnē propulsat, Ipsamque ab se reuicit symmetriã,
sine qua nullum quidem dictum aut factum constare u
quam potest, HAEC Ego quum dixissem, Valde in
quit REGIVS institutum hoc tuum probo, tibi que gratulor,
Nimirum ad Sexcentos annos dicere Primus Sculpturã
cum litteris coniunxisse, Sed Perge, Valde quidē istæc
me tua delectant, et iam dudum artem ipsam uehemē
tus admiror, Quod si mea hoc ætas pateretur, Profe
ctō ei me totū dederem, longe enim in æ me mihi melius spe
rarem fore, quæ ex Cicerone ac Quintiliano, Age igitur

Statuariã mihi amãbo omnẽ ἀπαρχὴς ἀχρὶ τέλει
explicã, ut quom Venetias postridie rediero, habeam
que Pyrgoteli respondere possim promptius, Heic quũ
Subridere me animauertisset REGIVS quid inquit ri
des? Rideo Inq̃ ὑποβαρβαρικὸν ῥόπον Vti istis
uideretur, te Venetias pronuntiasse, A st caue ne ãum Gra
citã in omnibus se cãdã putes Parũ etiã Latinus uidea
re nostris Epyrotis, Tum ILLE antiquum est inquit T.
litteram suo ipsius sono proferri, Sed perge Satis quidẽ
de hac re disputatũ heri à nobis fuit, VIX HAEC di
xeramus, Ecce tibi pulsatae concrepuerunt fores, Nun
ciatum est uenisse NICOLAVM LEONICVM Virũ
sine controuersia doctiss. Simul etiam Statuariã Iuxtaq;
nostri amantissimum, Peripateticã is Scholã magister,
Nec tamen ab Academia nostra dissentiens, Grãce Phi
losophiã eam que est de rerũ natura edocebat, tanta om
nium mortalium estimatione ut cum quolibet græcorum
Philosophorũ comparãdus merito uideretur, POST q̃
igitur ei repente occursum à me est, Oportune inquã Magi
ster, nam ad quo ueneris scio, Putoq; id me tibi iam p
fecisse, LEON bellissime Sed quic Sermones erant.
Quom ego aduenisse uestri? De Sculptura EGO inq̃
loquebamur, LEON Pergte, nihil equidem mihi poterit
esse iocundius q̃ de hac ipsa re uos differentes audire,
REGIV. id ita hodie euenisse uehementer gaudeo,
Nam & ego in partem bene ficiu liberior accedam, & tu
tibi semel duos perstringes, Hoc autem qui pernegare
audcas? Nunquid EGO tum inq̃ Regi iam dudum cõ
mutasti animum, & uelis forsitan Rhetoricã illa tua de
relinquere, atq; ad Sculptoriã pertransire? ILLE aut

Negabis igitur tu occasionem sequendam, ac si quod forte bonum acciderit, minime id captari oportere? At uero, Si ita EGO inquam persuasum habes Mi Regi ab aliquo istorum qui exerantent uenditentque Exquirēda tibi artis præcepta sunt, non à me, qui nullum unquam magistrum audierim, qui relaxare animos in ea sim solutus ac nō de fatigare, QVomodo igitur Inquit ILLE tantum in hac arte profectum es consecutus? nullo doctore, Quod sit tute tibi met $\pi\omicron\mu\pi\epsilon\varsigma$ fueris, atque $\alpha\upsilon\tau\omicron\lambda\acute{\iota}\lambda\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$ que admodum? id scire cupio. Ego uero tū Inquam Nihil tam arduum, tamque admirabile in humanis rebus esse existimo, Quod hominum non possit industria confici. Illud idē Hec mihi usu uenit Leonice, quod in cunctis euenire artibus, Scripsit Aristoteles tuus, Experientia ut adiutus ad id sola fuerim, Præclare quidem Polus, hanc artis, in experientiam fortuiti euentus dixit esse magistrā, LEON. agnosce iam uerba græcæ, Scilicet Inquam meo auspiciu, meo et ductu, Ita enim in Archanis custoditur ars, ut non intimi modo ac familiares, Sed ne germani quidē fratres, intro admittantur, REG.

Sic sane se res habeat, Aggredere tu eam, et qualem ipse tibi con feceris explica, neque enim te istorum esse simile putamus, qui sibi solis se natos existimant Inuidētque bona cæteris, EGO uero inquam lubentiss me Nisi quid fortasse Leonicus, LEO istuc ipsū, QVEI Postquam cōsedere Ita EGO exorsus sum. ET SI HEC mihi potius à uobis intelligenda essent, non dubitabo tamen quoniam Sic uos uelle uideo Potius quodcumque ineptitudinis obire periculum, quam ullius in gratitudinis accusari, Equidem nihil uobis placere nunc ambigam, Liberius uobiscum agam,

agron & familiariter, NE AVTEM ab nemore Pelio re-
petanus Satis quidem constare debet hoc omnibus, Sculp-
toriam artem, sicuti & ceteras uariis ac diuersis natu-
ræ principis originem habuisse, Nam siue casu aliquo
siue sollertia cœperint homines, Creta truncis ue aut
Lapidibus, ex umbra similitudines imitando, naturam ip-
sam æmulari, disquisitione hauci opus est, dum natura
Artificioq; profecta ac perfecta omnia intelligantur,

ST Atuarii quidem usum priscis omnibus sæculis fuis-
se, tum Græcorum, tum etiam barbarorum historiis ma-
nifestissimum, Earum autem fingendarum rationem
hinc pleriq; natã arbitrantur, uti scilicet eorũ qui præ-
clarum aliquod facinus peregissent, aut in uita quid
utile adinuenissent, memoria perduraret, Ceteriq; ad
eos æmulandos, eiusdem honoris quo maius dari nihil
posse uidebatur spe raperentur. Que causa Ciceroni
fuit, ut Octauio Lepidoq; Statuas in foro decerneret,
Nonnulli uero ex Mortuorum, aut eorum qui ab futu-
ri erant desiderio ut pleraq; omnia apud Aegyptios
iã primũ cœpisse tradiderunt, Vt cunq; Siue uirtus, Si-
ue Amor in causa fuerit siue potius utrunq;. Certe nihil
ab homine maius excogitari potuit, aduersus mortalitatẽ
suam, & aduersus inuidiã deorum. Atqui quod egregi-
am ciuium uirtutem signi ficare potest, Tantus Romæ
Statuarum & Priuatarum & Publicarum numerus, ut
non minor fictus q̃ uerus populus fuisse tradatur, Pri-
cipes ipsi longo ordine suorum imagines, tanq̃ in signe no-
bilitatis unicam, Pompeia & Atrius præ ferebant, Docti
uero atq; eruditi non minus et ipsi, Statuas signisq; refer-
tas bibliothecas suas esse studebant q̃ libris, Mihi pol-

quidem Cicero ipse uidetur, non tam Verrē accusare, quā
Præclaram illam tot Egregiorum Artificum & signorū
rapinam inuidere, SED NVNQVID Prius quā de re
ipsa dicere incipiamus. Qualem uelinus esse Sculptorē.
breuiter ac summam recensebimus? LEO. ut lubet.

REG Perge igitur, ac Sculptoris tui qualem uelis ima-
ginem nobis effinge. Tum EGO sic, Primum quidē,
ut ab summo capite incipiamus, Nam Supremo humili ne
quis ortus loco recte agat, modo ille traditam dignitatem
tueri studeat, hic partā adipisci minime laborarim, Om-
nibus eum artibus quantum fieri poterit. in seruētum,
ac plane litterosum cuperem, Qui scilicet quā plurimarum
rerum & fabularum & historiarum noticiam habeat,

LAVdis deinde ac gloriæ studiosissimum, Nihil enim
uideo quid possit Eruditio sine laudum cupiditate, Laudū
ipsa cupiditas sine Eruditione, Ita alterum alterius præsi-
dio semper inicitur, LIBeralem præterea ac minime
sordidum, qualem Superioribus annis Donatillum Flo-
rentinum fuisse accepimus, Fertur enim ab us qui eum
nouerunt Pecuniolam omnem in Cistella semper habui-
sse, Ita ex officinæ tigno suspensam, ut quando uellet et
quantam quisque uellet accipere, atque uti frui suo iure po-
tisset, Præclarum facinus, atque ipso Donatillo dignum

PRVDentē etiam minimeque ineptum, Qui scilicet cer-
tam quandam in omnibus rebus rationem esse intelligat,
Nā quū omnes uerbi gratia Statuæ, Pedes, Eques, aut
Equestris, aut Stantes, aut Sedentes, aut incubetes, Publicis
in locis, aut Præuatis, Togatorū hominū aut Laureatorū,
Erit diligens in singulis adhibenda ratio, Qui ornatus
quid ue rem quamque deceat, Etenim accommodanda sunt, om-

nia, ad personarum, locorum, temporum, ac rei naturam,
Nā quod in græcorū prouerbio est, nō omnia eodē modo
omnibus quum in eisdem plerunq; rebus diuersissima
eēt ratio soleat, Alia enim in C. uerbi gratia, Cæsare Im-
peratore, Alia in Cons. Alia in eodem ipso dictatore con-
uenient, Nec Herculem ipsum, semper eadem decēbunt,
uel cum Anthæo luētantem, uel cœlum humeris sustinē-
tem, uel Deianiræ amplexus petentem uel Hylam qua-
ritantem, Nam ueluti hæc fieri eodem uno tempore non po-
tuerunt, Ita nec semel eidem poterunt conuenire, Non
tamen quin Singulæ interdum statuæ effici non possint,
ita uariis insignibus distinctæ, ut plerūq; semel intelligā-
tur, P. Scipio ante ætatem Cons. cum Imperio Carthagi-
nem missus, Hasdrubalem prælio superauit Carthagi-
nem uicit, De uicta Carthage triumphauit, Pacem. P.
R. adtulit, P. Scipionis Statuā ita effingemus, ut & Iu-
uenis & Cons. & Imperat. & Bellator et Victor et Tri-
umphator, Atq; etiam Pacifactor dignosci manifestis-
sime ualeat, Cuiusmodi fuisse Domitiani Statuam, Ex
Papinii silua contemplamur, Et Pariādem ab illo factū,
Pastorē Iudicem & Amatorem, ANTIQVARIVM
quoq; qui sciat, Cur uerbi gratia Mars apud Romanos
duplex, Graduus, & Quirinus, Alter In Campo olim
extra, Alter in foro Intra urbem colebatur, Cur & Ve-
nus Apud Lacedæm onios armata, Apud Archadas ni-
gra, Apud Cyprios Barbata uirili Sceptro, muliebriq;
ornata, Cur in Aegira ponē fortunam Amalthiæ cornu
præferentem Alatus amor? Ac mille eiusmodi quorū om-
nium causas, Sculptor tenere debebit, Ut quom queratur,
qui sibi uelit, ille in Thessalia treis oculos habens, Iup

pter, Respondeat Sic. Fertur id signum Laomedontis,
fuisse, Mox & Priami regis in nido Aula, sub diuo
sacratu. Quod & noster Maro Innuit, Aedibus in me
dus nudoq; sub aetheris axe Ingens Ara fuit, AD hoc
ipsum quom à Græcis troia caperetur, Cum Hecuba uxo
re, ac natis frustra confugerat, Nam à Pyrrho inter
fectus illeic tamen est, Mox deinde ià signum à Sthele
no Capanei Larissani tranlatum, Quod autē quisquis
ille fuerit artifex, Tertium in fronte oculum fecerit,
Puto ob hanc causam, ut triplicem Iouis pote statem signi
ficaret, Duobus terram & mare, Altero Cælum spec
tat, Itidem rogatus quid faciant in Lysimachi Regis frō
te Cornua, Quid in C. Casaris uertice Stella, In. M.
Bruti Pileolus ac duo Pugunculi. Rationē reddens di
cat, Illum de Alexandri sacri ficio, solutis uinculis elap
sum taurum ambabus manibus compræhensum tenuisse,
IN alterius Cæde Cometē Apparuisse, In Huius au
tem præclaro facinore Pileatam plebem, libertatis enim
signum pileus, per urbem excursitasse, Visamq; Bruti
& Cassii Pugonibus libertatē restitutam fuisse, SED
enim quum Eques tres potissimum ponantur Statua, Si mo
do Rusticano Equitati Equitē de formare noluerit, Non
ne optimum in sefforem eum esse oportebit? aut saltem Equ
tandi rationem ipsam tenere, Ea autem quando uix est
& nostris militibus cognita duplex, Vtinam hec mihi cō
tigisset, Interpretari potius q̄ edocere, Nam Sarmenis
olim nihil, & si qua à Polluce tradita præcepta sunt, ad
rem nostram nihil, Altera quidem qua leuites uehimur,
Cuius ratio & cæteris qui Equo uehūtur cōmunis, Alte
ra qua Scutati in prælium ducimur, In illa assidētis spēs

ē, In hac uero A stētis, curuabūtur ille ic poplites, Heic in
tendentur Pedes ille ic planā habebūt firmitudinē, Heic
digitorū extremitatē de flexam, qualis esse solet cōtra in
nitētū, ad Equi aures directam, ne stimuli semper Ilibus
admoueātur, Quod quidē facilius fiet, Si ille ic ad Equi
tis Sexquicubitū, Heic ad bicubitū protensis stationibus
affirmati pedes fuerint, Ille ic molliter supina ceruice pe
ctus ostentatur, Heic fortiter declinato uertice Sini ster
humerus præfertur, Ille ic leuē interdū uirgam habere
dextra solet, Hic hastā, ensē aut clauā gestare, Leuāq;
regenāis nunq̄ cessabit habenis, Nā qua moderādus sit
arte equus, quom iaculatur, quid quō Punctim Cesium ue
feritur obseruādum, Vt sit Clogmo ad cursum sonipes
excitādus, Interdū et Poppismo ihibendus, paulo remotio
ra, Nec plus id doctrina q̄ exercitatione comparabitur,
Nos uero ad nostrū Sculptorē, SCILicet q̄ maxime ΕΥ
ΦΑΥΤΑσΙΩΤΟσ esse debet, qui uidelicet Dolētis, Ri
dētis, Egrotātis, Morientis, Periclitātis, & eiusmodi, In
finitas animo spēs imaginetur, quod etiam Poetis ipsis et
oratoribus q̄ maxime necessarium, Nec tamen nisi qua
tenus ipsa rei natura patietur, Ne uelut ægri somnia ua
ne fingantur spēs. dolentis illud, Excussi manibus ra
dii reuolutaq; pensa, Morientis hoc, Sternitur infelix
alieno uulnere, cœlumq; Aspicit et dulcēis moriens remi
nisatur argos. Vt reliqua omittamus quorum Exemplis
refertissimus est idem Poeta, Quid? Nonne ipsos ante ocu
los uestros habere uidemini, Consiernatam audita mor
te filii mulierem, atq; ipsam Peregrini hominis moribū
dimētē? Quid uero et illud Pulcrosq; per artus It cruor,
inq; humeros ceruix collapsa recumbit, Item, atq; illi in

partibus æquis huc caput atq; illuc humero ex utroq; pe-
pendit, Corruit in uulnus gemitū super arma de cedere
Sternitur infelix Acron, & Calabus atram Tunçit
humum, expirans, Ac mille eiusmodi que apud hunc
Poetam inuenias. PRæterea et $\kappa\alpha\tau\alpha\lambda\eta\pi\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$
hoc est qui omnium quas exprimere uoluerit rerum, con-
ceptas animo species contineat, reddatq; Sed nunquid
rerum omnium concipiendæ Sculptoris animo species?
Plane omnium, Sed ut Philosopho rerum cunctarum co-
gnitio datur, Ut hominem, Seq; cognoscat, Medicus suc-
corum uires ut hominem sanet, Ciuili legum atq; actio-
num scientia, ut hominem in officio contineat, Ita Sculp-
tori rerum omnium species comprehendendæ ut hominē
ponat, quo tanquam propositum tota eius & mens & ma-
nus dirigendæ, quamq; Satyris, hyæris, chimæris, mō-
stris deniq; quæ nusq; unquam uiderint, fingendis ita
præoccupantur, ut nihil præterea reliquū esse uideatur.
Dii Deæq; omnes, Nunc unum esse, qui quo sibi profi-
ciscendum sit uideat, qui ad finem respiciat, Supreme
Parens Iuppiter Ita ne nos miseros mortales in Cebetis
tabulam relegasse, ut qui sanus inueniatur, sit nemo,
ut qui ab Apate ebriacus iactus huc illuc non rapiatur
sit nemo, Et tamen sibi quisq; sapimus omnes, Nec uero
solum nostri Sculptores quibus iam ob ignauiam ignoscē-
dum, spumantem ab illa pateram hausere, Verum &
isti quos in festiue gregarios appellare soles Philosophi
in Leonice, ita se se madidos proluere, ut nulli mortalium
deerrent magis, Nam quum omnia $\epsilon\pi\acute{\iota}\tau\omicron\tau\omicron\varsigma$
dicant, illum tamen quem sequantur ipsi finem non ui-
dēt, Sed esto iam hoc nostrū in Parergis insectandis Pa

tergon Nos ad Sculptorem nostrū reuertamus, ABES
SE quidē ab eo omnis debet $\kappa\omicron\lambda\alpha\kappa\epsilon\delta\alpha$ hoc est ne quid
formæ supra ueritatem aduiciatur, Que quum cæteris i
rebus improbe fiat, tum uero in Sculptura improbissime,
ut que non unum semel eblandiens fallat, sed frustrer
tur perpetuo cunctos. AD SVMMAM nisi quis præ
ter dexteritatem ingeniosissimus sit, Ad Sculpturam ue
nire neminem permittamus. Nihil autem ut sæpius eodē
reueluamur, sine litteris, sine eruditione, litteras uero
atq; eruditionē quom dicimus, illarū potissimum discipli
narum cognitionem intelligi uolumus, quæ à Græcis
 $\mu\alpha\theta\eta\mu\alpha\tau\alpha$ dicuntur, Arithmetica, Musica, & Geo
metriam, sine queis perfecti quidem esse nihil potest,
Non tamen qui prorsus ego in ficias ire audeam non inue
niri atq; extare q̄ plurimos qui & si illitterati, excellen
ter tamen multa, Neq; enim icarco quem q̄ uituperamus,
hortamur potius omneis, Commune facimus omneis, id
quod certissimum id quod & optimum sit sequantur,
Noui equidem pleros quibus si qua super adcessisset do
ctrina, haberemus sane nunc quos cū atiquioribus ipsis
comparare possemus. Ita ad eam de qua nunc agitur rē
aptissimi sunt uisi, NEQVE uero ferēda hoc loco nō
nullorum ignauia, qui quum in hunc sermonem mecum
inadissent non ueriti sunt dicere conferre quidem si
adsint, Sed non omnino necessarias Sculptori litteras, sa
tis ei esse, ut aiunt, Artificiū & quatenus licebit natu
ram sequi, Recte id quidem, Sed ubi rogo istuc inuenie
tur artificium? Num quotidie in templis, in porticibus,
in platæis, in foro stupefantes a stare, In priuatis cer
torum adibus uersari, Refertas omnibus si gnis cellu

las habere, gypso plenas arcus custodire, Mirari, Rur-
sus spectare, Inhiare, quod belli apparuerit imitari,
in uestrum opus transferre, Dicemus id esse Artificiū?
Dicemus id esse naturam sequi? Atq; id quidem nō mul-
to secius est, q̄ si quis Poeta aut Orator foris futurus,
hinc atq; inde De Vergilio Cicroneq; uerba suffiretur,
ignarus quoq; quid tum agat, Sed non possum equidem
nō mirari, Cur tamen ipsi sua ratione nequeant, quod
olim Phidias Polycletus, Lysippus, Chares, Quodq; nu-
per Donatellus, Nempe quia quib. illi exae llebant, do-
ctrina omni et eruditione carent, Quia & Donatelli
abacū nō habēt, Scitū quidē est quod fertur de Donatel-
li abaco Is quū rogaretur à M. Balbo nobili uiro in spiciū
di sui Abaci copiam faceret, Respondit postridie mane
domum ad se ueniret, idq; se q̄ lubentissime facturum,
Ille ubi uenit, Prædioq; susceptus est, Præter hunc quē
heic uides, inquit Donatellus, Nullus est mihi Balbe ali-
us abacus, nisi quem soli mihi contueri licet, quem nul-
lis impedimentis, nulla sarcina mecum ipse semper por-
to, Si tamen uidere quid cupias, Afferte huc Pusiones
cum stilo papyrum, Illicet depromptam abaco quancunq;
historiam admirare, siue Palliatos siue Togatos, siue
& Nudos spectare libuerit, SED prorsus iam ualeant,
qui non consent oportere Sculptores litteratos, hoc est in-
geniosos esse, Etenim quum nihil plane quicquam effici
possit, quā notione prius atq; idæa cognitū non fuerit,
Quo me melius ferā, Siq; à me Colossus effabricaretur,
q̄ ad Vergilii Poliphemū, illū quē mecū ipse uehemēter
mirari soleo, Monstrum, horrendum, In forme, Ingēs,
aut ad Homeri hunc,

καὶ γὰρ αὐμὲ τέτυκτο πελώριον ὄδ' ἐέωκ
 ἀνδρίγε σι γοφώγω ἀλλὰ ρίω ὑλήντι
 ὕψι λῶν ὄρῶν ὄτ' φαίνονται ὄιον ἀπάλλων
 Anábo uos , nunquid uiuaciorē intelligētis ipsūm Do
 natelli Equūm , Quo nihil quidem per fectius esse uolūt
 An hūnc qui cōterranei mei Poeta uersibus Sic exprī
 mitur ?

At Sonipes habitusq; animosq; imitatus eque stes
 Acrius attollit uultus , Cursūm q; minatur
 Cui rigidis stant colla iubis , uiuitq; per armos
 Impetus , Et tantis calcaribus ilia late
 Suffectura patent , uacua pro cōspite terræ
 Aenea captiui crinem tegit unguia Rheni ,

Age si quempiam fabricari equum uelletis , Proposi
 tis hisce duobus tanquam modulis , Vtrum potius imitā
 dum Pomponio iuberetis ? scilicet uidebunt plus isti , q̄ de
 us ille Statuariorum Phidias , qui quum Olympicam Io
 uem per fecisset , fassus est , Se non alio illeic Magistro
 usum , q̄ his Homeri uersibus ,

καὶ λευανέσιν ἐπόφρυσιν ὠσωκρονίω
 ἀμβροσίαι δᾶρα χάιται ἐπέρρωσαντο ἀνα
 κρατὸς ἀπᾶθανάτοιο μέγας δὲ λέλιξερ
 Annuit Et totum nutu tremē fecit olympum , quid maius
 uel dici , uel intelligi potuit ? Non ne ipsum prope Iouis im
 perium Maie statemq; uerbis ipsis effinxisse uideatur ?

HABETIS Igitur qualis eē debeat is qui optimi Sculp
 toris nomen sit consecuturus , non quidē Platonis nostrī
 Ciuitatem , aut Ciceronis oratorem , Sed qui facillime Et

Inueniri & extare possit, Si uero haud satis probabili-
 ter à me dictum esse uidebitur, expecto quid & uos sen-
 tiatis, Nihil etenim mihi certius uideri poterit, quàm quod
 uobis placuisse cognouero, REG. Recte mihi quidem om-
 nia, Et profectò simul tantum dignitatis atq; auctori-
 tatis adieciisti, ut que antea diligere uidebar, nunc dea-
 mem, Sane quidem sic res se habet, et tecum iam sentio
 non modo Sculpturam sine litteris, Sed ne litteras qui-
 dem sine Sculptura consistere posse, Atq; ut necessari-
 am oratori Iuris ciuili scientiam Fabius, Ita & ego Cæ-
 teris Scriptorib. necessariam γραφικὴν existimabo, Sed
 amabo te inquit, Quandoquædè multum otium nobis hodie da-
 tur, atq; huius nouæ artis auidi facti sumus. Sequere
 satis quidè et laudata à te Sculptura est, et optimum Sculpto-
 ræ finxisti, qualè te esse & uerbis ut inquit & rebus
 significasti, Aggredere igitur & reliqua, Vt Quum
 artem ipsam demonstraues, nihil plane huic sermone
 nostro ac fuisse uideatur, Tum EGO libenter inquam,
 Ac postquam ultro non inuitati ad Prandium nostrum ueni-
 stis, Faciam qualitercumq; ut nunquam hodie à me, nisi ad
 plenum exaciatu recesseritis, Itaq; tum id illis expectan-
 tib. iamq; ad audiendum apparatus, Cæpi EGO
 sic, FIERI Quidem Statuas Ex diuersa uti & nunc
 materia, sæper consueuisse, notissimum, Ex ligno, Gens
 primum truncis ac duro robore nata, Ex Ebore, Ex Ar-
 gilla Ex Gypso, Ex Lapidibus, & Ex Metallis, Quæ
 Ligno Ebore ue Statuas conficiunt, Desectores uocentur
 quæ Argilla græcè uocabulo πλασται à nobis ficto-
 res, nominabuntur quæ Gypso si placeat γυψοχοίται quæ
 Lapidibus quos uideo à quibusdā λιθιτέοχοι appellari,

Quoniam præcipuum ac peculiare magis marmor, Mar-
 morarii Itæq; à Scalpendo Sculptores, qui Metallis Γλυπ-
 ται à nobis Sculptores, Excussores. n. ararios quos graeci
 Χαλκείας uocāt eos dicemus quicumq; uasa aut quid ta-
 le fabricantur, Statuariorum uero Appellatione quos
 ἀγαματοποιός illi appellant, Generaliter omnes
 continebuntur, q̄ quouis pacto statuas effingent, Statuaria
 igitur omnis in quinq; distincta spēs ē, Quò ligno Eboré
 ue tractabitur, ab absidendo τομικὴ dicitur, Quom
 Argilla quoniam figulorū est πλάστικὴ nominabitur
 Quom gypso quod eo typos imitamur, παραψμα-
 τικὴ, nos Exēplariā appellare poterimus, Quò lapidib.
 ubi Scalpello utimur. à Percussione κολαωτικὴ
 siue Sculpturam, Quom uero Metallis γλυφικὴ
 hoc est Sculpturam, Cuius quidem ratio duplex, Nam
 aut cera fabricantur, et à deducendo ἀγωγικὴν aut ī
 formantur et à fundendo χημικὴν enuncuabimus,
 Hæ autem ita inter se se omnes iunctæ connexæq; sunt,
 ut cunctas nouisse uideri poterit, qui unam earum ali-
 quam nouerit, Sola enim circa quam uersantur materia
 differunt, arte uero ipsa atq; intentione conueniunt, Ex
 quibus quoniā γλυφικὴ uti subiecta materia, ita et
 artificio multiplicior est, eam expediamus, Ac primum
 περὶ ἀγωγικῆς Neq; uero expectetis à me ut di-
 cam quo in cera, quò ue in Creta sit temperamento uten-
 dum. aut quam in omnibus diligentiam adhibendum,
 Non enim nunc ταπρῆσθηπρακτικὴ Quom uo-
 letis autem ego uos ad officinam uocabo, CERA tamē
 ad id quod uolumus medicabitur q̄ commodissime τῶ
 ασφαλτῶ quam uulgo alii ex uocabulo graecam, alii

ex loco hispanam picem uocant, Si prius oleo aut pauculū
 seuo colliquata fuerit, Quarta portione, Medicabitur et
 ceteris resinis, præcipue Terebinti Picæ ac lentisci,
 Nonnulli eam que deraditur è nauibus Picem probant,
 & qua ferrum uernicatur, Sed hoc non nisi in iis quas
 manere uoluerimus typos, Terebintina aut Picæq; et Ar
 menio rectius, Vfos eo plurimum in signis ueteres ani
 maduerti, quod si durities expetatur, in Sigillis, Cera
 Punica ubi deliquerit, cerussa puluisculum bibat, fer
 me ad æquale pondus, Ea sic et niueum candorem annu
 labitur, & marmoreum nitorem prestabit, Sed hoc nõ
 erat propositum, ἄγραφικὴ igitur quam nos Ducto
 riam uocemus, duabus hisce consumitur Rebus, γραφικὴ
 & ψυχικὴ Graphicæ uero quã nostri in Scrip
 tore Descriptione, In Pictore & Sculptore Designatio
 nem uocauerunt, nam Lineatione que γραμμικὴ
 dicitur Architecto datus, vsq; ad eo necessariã sculpto
 ri iudicauit Donatellus, Sic enim accepimus, ut plerumq;
 Discipulis dicere solitus fuerit, uno se uerbo Sculptoriã
 artem eis omnem traditurum, Quom dicebat, Designa
 te, & Et profectò id est totius Sculpturæ caput ac fun
 damentum, Ea uero duabus etiam hisce rebus maxime
 constat, συμμετρία que nõ dum sibi Romanum nomē
 inuenit, nisi fortasse latinam linguam augetes ut Ci
 cero ait, Commensuratione dixerit, Et οὐτική quam
 Perspectiuam appellant, De Symmetria igitur nunc
 pauca dicamus. Qua in re, illud à tua Philosophia nõ alie
 num Leonice, Considerandum, Hominem ipsum quem
 præcipue dimetiendum suscepimus, Materia consistere &
 forma, Formam autem heic nunc eam intelligamus Spe

ciem, qua hunc ab illo discernimus. Materiali uero corpus ipsum, Corpus autem omne in treis dimensiones pariri, In Longitudinem, Amplitudinem, Profunditatemq̄.

Formam uero ipsam Lineamentis comprehendendi. Quare De Corporis Symmetria Primum, Mox de Lineamentis, Mensuram igitur, hoc enim nomine Symmetriam intelligamus, cum in ceteris omnibus quas natura pro genuit rebus, Tum uero in homine ipso admirabilissimam & contemplari et amare debebimus, Ita enim undiq̄ exactissime dimetatis partibus compositum est nostrum hoc corpus, ut nihil plane aliud q̄ Harmonicum quoddam omnibus absolutissimum numeris instrumentum esse uideatur.

SED age, Non enim de Timæo Platonis qui à Cicerone Latinis explicatus est litteris, hominem ego uobis referam, quod ad nostrum hunc institutum sermonem atinet. Eum longe aliter q̄ Architectus, uiuum stantemq̄ dimetiamur. Scilicet in nouem de longitudine portiones, Ita etenim Hominem ipsum Sollers natura formauit, ut faciem hanc summo loco spectandam proponeret, Ceteræq̄ totius corporis partes, Commensum inde susciperent, Cōstat autem ipsa tribus pariter dimensionibus, Una erit ab summo frontis qua capilli nascuntur, heic ad interalia, Altera heinc ad imas nares, Ultima ab naribus heic ad mentum, Prima Sapientiae, Secunda Pulcritudinis, Tertia Bonitatis Sedes, Hæ autem ipsæ per se ut uiuent, multiplicatæ, Integram, quanta erit humani corporis staturam reddent, nouem portiones. Prima erit facies ipsa, Secundam faciet portionem pectus, Ab summo Stomacho ad umbelicum tertia, Ab hoc ad imam femur Quarta, duas continebunt coxendices ad Poplitum, To

tidemq; ab hoc ad nodum crura, Pars autem hec in fima
 que est à nodo ad imani plantam, Gutturq; hoc quod est
 ab summo pectoris ad summum gula, Atq; hic semicir
 culi arcus qui fit ab summa fronte ad summum uerticē,
 unam aliam conficiunt Portionem, Nam horum iunctu
 ra nodi poplitesq; tanq̄ inter finia nullis suam cedunt pro
 prietatem, Constat igitur humanæ Staturæ longitudo,
 Portionibus ut dictum est nouem, Quamquam alii octo,
 Alii, quod rarius est, Est enim tanquam in Musice
 dissonum ferme septem, Alii quod & raram etiam est,
 decem fecerint, Nos medium & quod in plerisq; omnib.
 mortalibus frequentius erat, secuti sumus, Ac de Adul
 to loquimur uiro, non de Putis in fantibus, quorum in lō
 gitudinem mensura omnis nisi quattuor constat facietus
 Nam de humana per singulas ætates Symmetria que in
 prima, media, atq; ultima Puericia, Item Adolescētia,
 Iuuentute & Senectute deprehendatur, Certi nihil nunc
 afferre possemus, Et iam cogitamus in puero, si quis mi
 hi nepos ex Sorore nascatur, eam omnem obseruare, atq;
 obseruatam litterarum monumentis demandare, ut aut
 beneficio mihi gratam posteritatem deuinciam, aut certe
 ad aliquid semper quod expediat excogitandum exem
 plo excitem, Non ne summa stulticia est, hominē terrasq;
 tractusq; maris cœlumq; profundum dimetri, & suam
 mensuram ignorare? BRACHIORŪ autem alterutri pa
 riter lacerti Sexquialteram continebunt portionem, Ma
 nus unam aliam, Quāq̄ sint qui metiantur Sic. Ab hu
 meris extrinsecus ad iuncturas articulorum, Ab ascal
 lis uero intrinsecus ad confinia palmæ ac digitorum, Fa
 cies tres, alterutri autem articuli, una. Quomocumq;

id parum refert, modo brachiorum tota longitudo septem
contineatur faciebus, ut di spessa manus rectam ipsam
corporis longitudinem de finire inueniantur, Pedes autē
ita ab extremis talis ad extremum unguem producantur,
ut eandem bis ter cōmetiantur, Non enim hoc loco obscenū
dei Semipedalem fusciam, aut de formem illum unde
egressi omnes sumus hiatum, ut non nulli dimetiendum
curabimus, quum praesertim latere semper nisi in pue
ris honestissime soleant, CONSIDERANDA uero & ip
sa inter se partium ἀναλογία quam alibi Proportionē
heic ni fallor proprie commensum dixerimus, Quanta ē
longitudo ab interciliis ad summas nares, tanta erit pro
ductio Menti ab iugulo, Quantāq; est ab summis narib.
ad mentum, tanta ab iugulo ad imam gulam, hoc est Se
miportione, quantum est Superioris labri interuallum
ab ore heinc ad nares imas, tantundem erit Summitarum
narium prominentia ab labro, tantundemq; & oculorum
ab interciliis ad interiores angulos concauitas, Præterea
in manibus, quod est Extrinsecus ab summo ungue indi
ce ad iuncturam hanc imam, continebitur semiportione,
Ac rursus heinc ad eam qua brachio colligatur manus,
alia, Sic & intrinsecus ab summo ungue medio, Primus
autem hic indicis articulus maior, Correspondebit fronti
Secundus hic cum Onychio ad extremum unguis, naso,
Primus item medii, huic quod est ab naribus ad mentū
Eiusdem Secundus, huic quod est ab imo mento ad infe
rioris labii supremum, eiusdem Onychius huic quod
est ab ore ad inferiora narium, Indicis eōdem ab supre
mo labri superioris, Maior pollicis articulus cœquabi
tur huic quod est ab mento ad summum labii inferioris.

Minor huic quod est ab nare ad eodem, Onychiorum autem
Articulorum omnium dimidiatam sibi partem occupabunt
ungues. IN LATITUDINEM uero frons, ab hac media,
quam et discriminatricem appellare possumus, linea, heinc
inde ad prima, heic, tempora de finietur, sua bis longitu-
dine, Ab interciliis ad extremos oculorum angulos, atque
heinc ad primas aureis, harumque longitudo, tantundem.
Id uero spacium quod est inter utranque extremitatem ocu-
lorum, Ex duabus iisdem dimensionibus, in treis par-
tes distinctum, duas oculi, unam sibi intermedium nasus
uendicauit, Oris latitudo si per summum labii metiamur
respondebit fronti, naso uero, Sin Circino illi spacio, quod
est pollicis articulo maiore definitum, ab labro supe-
riore ad mentum Pectoris latitudo faciebus continebitur
duabus, Spacium inter utranque mamillam una, Earumque
certus situs ab inferiori gula, eiusdem dimensus circino
deprehendetur, Palmaris autem Plantarisque latitudo de-
finiri sepe inuenietur Semiportione, IN ALTI-
TUDINEM uero que sola circumlatione comprehenditur Ex Supradi-
ctis mensura captabitur, hoc modo, Capitis per medianam fro-
ntem altitudo, Porcionum est trium, Item et summa Coxædicis, Per oc-
cipitum à summa fronte ad ceruicem duarum, Itemque et in summa Co-
xædicis Colliduarum Pectoris per alas ad tergum quinque, Ve-
tris per medianam quattuor, lacertorum Coxarum Crurum Polli-
cis Cæterorumque articulorum summa Circumferentia
nunquam plus eorumdem longitudine membrorum Extremum
brachii propter iuncturas manuum, Portione, propter
nodum tibiæ etiam quarta, Altitudo autem hec que est
ab imo talorum ad summum pedis, respondebit longitudini
que est istinc ab summo pedis ad extremum unguem,

Colli circumlatio ei parti que est ab summo pectoris ad umbelicum, CORPUS ne hoc quoad tanto sit commensu fabricatum, An Exactissimam potius Harmoniam esse dicemus? Qualem rogo Geometram? qualem & musicū fuisse existimabimus eum qui hominem ita formavit? Qualem uero esse oportere eum qui talem typum sit imitaturus? Laudatur Iulius noster quod Palladium illam Mantennii nostri turbam, Casareosq; triumphos tam bellicissime sit imitatus, Num alius qui spiam picturæ ignarus illud idem effecisset? Num aut Homerum aut Demosthenē ad Vergilii Ciceronisq; æmulationem imitabitur quis, qui Poeticam Rhetoricamq; nescierit? Nisi fortasse eum dixerimus qui nuper ducta Cirano De Vergilii uersibus mensura ad suos, dæsse nihil aliud existimabat, Planeq; sic tanti Poetæ Videri etiam æmulus uolebat, Equidem omnes qui nunc uulgo habentur Statuarii, haud multum dissimiles ab illis Scriptoribus existimari, quos noster Calpurnius dicere solitus est, casu quodam tesserali uerba iacere Nec nisi ipsos rerum successus expectare, INTELLIGENDŪ est autem Eiusmodi Symmetriam, cunctis mortalibus, præterq̃ monstruoso, Atq; isti Pygmaeo qui in deliciis habetur Populo conuenire, Deprehendiq; in omnibus non secius q̃ Enharmonicū concentū in Musicis instrumentis Vt. n. in Cithara Chordæ si protendantur, exacuetur accrescetq; sonus, Sin cōtra laxatæ fuerint remittetur, eritq; nihil minus eadem numerorum proportio, Ita & heic siue accrescat quātitas siue decrescat Idem tamen ipse commensus extabit, Neq; n. paulo euidentiore exēplo agā, Andriō Vincentinus, ac Vigētius Tarnisianus à Petreio Honorioq;

Sophistis, Symmetria, sed pineali differunt proceritate,
Nam quantum illi uniuersos totis humeris præcellunt mor-
tales, Tantum hià cæteris exuperantur mortalibus, Sed
De Symmetria iã satis quã nihil de ea satis dici potuerit,
-s. de Sculptorũ parète, Artificiorũ õniũ nutritæ, Amica to-
tius generis humani, Ex qua tantam iam laudem consecu-
ti sunt, Antiqui omnes & Statuarii & Pictores & Ar-
chitecti, Hinc est enim illud quod mirum uideri solet om-
nibus quom dicitur, Artifices xxy diuersis & locis et tẽ-
poribus ita statuam con fecisse, ut ab uno semel facta eẽ
uideretur, Ad mensuram uidelicet eandem conueniebãt
omnes, Eadem utebatur Proportione omnes, Heinc quoq;
est illud Pythagoricum admirabile, Herculis Staturam
ex olympico stadio adiuuentam, Hinc & mille alia, que
quom dicuntur miracula quidem audiri mera putantur,

VERVM ENIM uero intelligendum hoc loco quattu-
or prorsus esse ordines Statuarum, Pariles, Magnæ
Maiores, Maximæ, PARILES quidem fient quom eius
qui exprimitur Staturam undiq; præsentabimus, Dantur
hæ benemeritis ac Sapientibus uiris, Armodio & Ari-
stogitoni, Homero Soloni, Hippocrati Gorgiæ, Beroso,
Pythagoræ, Platoni, Ex nostris L, M, & D, Brutis. Q.
Mutio, Cleriæ uiragmi, M. Catonibus, Q. Ennio
M. Varroni P. Vergilio M. T. Ciceroni, Nunc nisi capi-
ciatis Magnæ fient quõ infra Sexquialterã, Statura cõ-
tinebitur, Quæ & Augusta dicuntur quod Regibus Au-
gustisq; Imperatorib. dicarentur, Phoroneo, Lycurgo,
Temisthocli, Zersæ, Alexandro, Ex nostris Romulo, Nu-
miæ, Tatio, Cn. Pompeio, C. Casari, Cn. Octauio, ac
Reliquis quei in deorum numerum referbantur Casa

ribus. Atq; hinc arbitror illud quod moritura Didò sic
queritur, Et nunc magna mei sub terras ibit imago,
Dolet enim abnegari sibi & Statuam & ἀποδείξιμι
que minime dabatur ius, qui sua sibi manu turpiter mor-
tem conscuissent, Maiores dicuntur, quando ad Alte-
ram excreuerint, Ponuntur autem hæ solis Heroibus,
Liberopatri, Herculi, Theseo & eiusmodi. MAXIMæ
uero fient quando ter geminabitur humani corporis sta-
tura, itemq; rursus ac rursus, Quæ quidem Statuæ uel à
Specubus uti ego opinor uastâq; intus inanitate, id enim
est κόλον ὄστρον, uel ut alii ab noxia radiorū effusione
que fieri solet eiusmodi moles intuenâ, uel ab Authore
ipso Colossi sūt denominatæ, Non possum hoc loco Regi
non ridere intolerabilem istorum Grammaticulorum in-
sciam, qui ab eo ipso in signi Rhodios Colossenses dictos
existimarunt, ad quos extant Pauli per breues Epistolæ
Verum an Colossiensis ii sint, non plane affirmarim,
Stephanus tuus, nam cetero mancus mihi est, Coryssicæ
Ephe si scribit fuisse urbem, à qua Coryssicenses, Dice-
batur aut eiusm. Statuæ Diis OPT. MAX. Ioui, Miner-
uæ, Apollini, Marti, atq; id genus cæteris, ἄῤῥῤῥῤῥ
& Barbari Reges eas ipsas sibi, ueluti et Augustiorē
Actius uendicauerint, Extat etiâ nūc Baroli quod oppi-
dū Apuliæ est ad Cānas Heraclii colossus, Mihi quidem
æternum tristissima recordationis ob acerbissimā patris
memoriam, Quintus nunc agitur annus ex quo proxi-
me ille ic eū Sepultura demandauimus, Sed iā mentē ad
id quod nobis propositū est reuocemus, Accidit autē sæ-
pissime ut rē ipsā Ex diuerso minorē faciamus, Hoc etiā
erit diligēter cōsi derādum, Nam aut erūt Paruæ, Aut

Minores Aut Minima, hoc modo, secetur uerbi gratia
que nouē cōsi stat dimē sionibus, Humana Statura, hec,
in has treis partes, hæ mox singulæ in trinas, Parua i
fra hæc portionē cōstabūt, que est ad sex, Minores que
est ad tria, Minima que ad unū, Respōdebūtq; in ferio
ra hec superioribus inter se, sic, Primum hoc minima
partis spaciū, Spacio quod, est minoris, quarto, et quod est
māioris septimo, secūdū quinto & octauo, Tercū sexto
ac nono, Horūq; rur;us partes partibus. Quod si identi
dē fiat, Quātūuis Colossæā uasitatē pedali iā mēsu de
finiuerimus, hoc modo, Vtrūq; uero si ue Maiorē siue
Minorē ipsā tē feceris, asseruata etiā qualitate, Semel
in hūc fiet modū, Esto hoc Gymnicū Athletæ corpus Du
cātur nūc lineæ hinc à plāta indirectū huc usq;, una di
mē sione, Itē huc usq; altera, Itē huc usq; & altera, Ab
sūmo aut uertice ad huius extremum hec, Si igitur intra
hoc primū spaciū re ferri, eūdē oporteret, Sic, Quū à pa
rilitate cadat, paruus dicitur, Si intra hoc secūdū, nam
ferme ad medietatē usq; desciiuit, minor, Si intra hoc ter
ciū, minimus, hoc uidelicet spacio minutissima queq; fi
niūtur, Ducātur itē ex diuerso indirectū, ambæ ad eandē
unā dimē sionē lineæ, Si proximioe hoc intus adaugre
tur spacio, magnus, Si hoc altero maior, Sin et hoc postre
mo maximus dicitur, Præterea ducatur ab inferiore hoc
maioris spaciū āgulo, p̄ sūmū apicē, triplici eius dē in dire
ctum mensu Sic, ter geminabitur, Qua quidem ratione
Pueros, Adolescentes, Senes, quod antea mirū uideri pote
rat, Eosdē ipsos, Magnos, paruos, Maiores, Minores
Maximos, ac Minimos efficiemus, Huius aut diuersita
tis ratio opinor hec ē, ut Minores fierent, uel inopia, uel
trā sportādi cōmoditas effecit, ut uero in cētū et amplius

aliquando cubitos accrescerent, opulencia atq; excellen-
tior Personæ dignitas, Aequum enim est ut qui animo
& auctoritate præcellunt, Corporis etiam dignitate cæte-
ros præstare uideantur, Quod ipsum innuere uidetur
Homerus, his ipsi s carminibus, quibus Vlyssæm facit
ornari à Pallade, Olli multiplicem ex humeris tritonia
pallam componens, auxit corpus letamq; iuuentam. Vn-
de paulo deheinc post tanq̃ aliquis de Cælestium numero
uideretur, Sed o certe diuinam Mantuani nostri felicitate-
tem, qualis uero illa ostupescentis Regnæ admiratio,
Tu ne ille Aeneas? non ne ex superiore illa causa procef-
serat, Os humerosq; deo similis, Cyrum quoq; post Præ-
claram illam de Assyriis uictoriam scribit Xenophon,
Circa cultum maiestatisq; corporis diligentissimū, Ale-
xandrum Macedonē Curtius ob Pusillitatem ab Ama-
zonum Regina Tale stri habitum contemptiorem, Eū dēq;
mox in castris ubi fuisset, amplioris formæ monumenta
in Posteritatis miraculum relinqui iussisse, Quam etiā
causā fuisse existimo Cur augustiores specie humana ui-
deātur, imagines nostrorū imperatorum, Neq; enim id tā
in causa erat uulgo ut imperia existimant, quod multum
ex ea re diminutum iri uidebatur si stata Magnitu-
dine fuissent, quum de alto prospectanda ponerētur q̃
quod Excellens augustioris eius dignitatis ratio serua-
batur, ILLæ autem ipsæ Statuæ quæ diis fiunt, siue
adaucta, siue & retenta humani habitus æquabilitate,
à grecis δ' ἄωλα proprie à nobis simulachra nomi-
nantur, Martis, Veneris, Mineruæ, Cupidinis, Fidei
Fortunæ, ac cæterorum deorum qui corporeis omnino for-
mis carent, Quæ Heroibus illi ἑοῦα, Puto tamen

initio sic uocatas omneis, Maximeq; numinum Aegyptio-
rum, Quae Regibus ἀνδραγυτας Quae sapientibus
ἐκωλυ Quae autem benemerentibus uiris βρέτα
uocantur, Nā ἐκμαρτα quēadmodum & in Pictura
ἐκόνες de uultu opinor sunt, deq; membris ipsis ex-
pressae similitudines, quas nos imagines appellamus.
Nam in reliquis frustra ullam inueniemus appellationē
nisi fortasse unico uocabulo Effigies dixerimus, Figura
enim ea est que in plano designatur linea Circulus, ho-
minis atq; Equi circūscriptio, quod ab illis σχῆμα nun-
cupatur, ἀγαλματα quidē olim Homeri temporib.
dicebantur, que uis templorum ornamenta que spectan-
tium animos afficerent, unde & nomen quod uulgo etiā
remāsit, habuere Posteriori uero generaliter et ipsae sta-
tuæ, quod ex iis potissimum eiusmodi ornamenta con-
starent, Quae uero infra humani habitus statūrā fi-
ent, uniuersae omnes signa uocantur, unde & Sigilla,
quae intra minimam hanc erunt Portionem, Cubitalis
Palmarisue altitudinis, uel etiam quantum fieri pote-
runt Tantilla, hoc est parua signa, SED certe stultus
ego, Qui grammaticam docere uos uolui, Equidem ne-
scio quomodo imprudens huc exierim, Detur tamen mihi
nunc uenia, Si & Cicero idem saepe fecerit, REG. Pla-
cent nimirū hec, Quō ita suo loco dicuntur, Nonne & sū-
mi quoq; Philosophi interdum functi sunt munus gram-
maticorum? Iuris autem Ciuilis cognitio num aliunde dē-
pendet? Equidē nō Ciceroni modo Sed cuius Γραμα-
TIΚΟΤÉΡΩ liceret arbitror, Triduo posse se Iuriscōsul-
tū profiteri. Perge. Tū Ego Sic, Postq̄ igitur de Symme-
tria diximus, Dicendum nunc De Lineamentis, Linea

menta autem sunt recta Congruarum linearum ductio
ones, ad uniuscuiusq; speciem demonstrandam, Linea
rum uero alia extrema, quæ & ambientes dicuntur quò
extrema complectimur, Alia uero intermedia quom
res medias significari, membrorumq; iuncturas distin
gui uolumus, Ambientium autem ducendarum ratio,
ex actionum uarietate multiplex, ac penè infinita, Pos
sem ego totum huc æstiuum quantus est, diem consumere
demonstrando uti isti arriorem ex triangulo, plenior
ex quadrangulo faciem constare doceant, uti intra horu
fines, reliquum omne corpus, Sic, interludi oportere dis
putent, Recte quidè ut q̄ Platonis, Timæu perdidicerint
Sed ab hac nostra docendi certissima serie aliquanto re
motius, Compertum enim habemus Lineamenta omnia
Ex ipsa corporum Symmetria, Ex optice, & Ex Physio
gnomonica Sumi, De Symmetria auctum, Mox uero de
reliquis, Si prius Ducendorum Lineamentorum ratione
à me pridie in picturis excogitari commostrauero, Cor
porum quidem omnium Latitudinem, nam longitudo fit sè
per, Altitudo autem umbris luminibusq; significatur,
Si depressa sint, ut pectus tergum, liber, sua descriptio
ne, Sic, si rotunda ut Caput Collum Brachia Coxa Cru
ra Digni Columnula & eiusmodi, ex tertia sua in circū
ferentiam dimensionis parte finiri, hoc ut uideatis pacto
Nam quæ admodum in chartarum typis notu atq; inter
diu ex lucernæ solisq; umbra circumscriptiones fieri pos
sent, ostendere inertissimum, NVNC Igitur De Phy
siognomonica, Nam de optice que multiplicior est, poste
rius differemus, Estisq; interdum ad minus amariore
epulas reuocandi, Ea autem est certa quedam obserua

tio, Qua ex iis que corpori insunt si gnis, animorum
etiam qualitates denotamus, Solent enim ut in prouerbio
est, Artificem instrumenta, Dominū qualis sit domus
ostendere, Id aut quoniā ἀντίστροφον est, ammuta
tionemq; patitur, Erit quidem Sculptori q̄ maxime neces
sarium, Namq; uel ex uiuentium corporibus effigies imi
tabimur, Quod à nobis in Calpurnio factum uidistis.
Vel Mortuorum præsentias ex notissimis eorū moribus
imaginabimur, Ut si ex zopyri quis iudicatu Socratem
effingat caluum, Simum, uentrosū, & eiusmodi Quē
admodum à Veronen sibus in Catullo, Vitruuio, Macro,
Celso, Plinioq; Cos si bīciues uendiant, Facilitatem,
ipsi nos nuper festiue spectauimus. Vix iam certe uer
bis explicari posset, quantum Statuario usum præstet Phy
siognomoniam, nec Statuariis modo, Sed & omni generi
humano, Miretur quidem suo iure Plinius Seuerissimū
ut ipse ait, authorem Trogum, Cumq; Trogo miretur et
Aristotelem, Ex quo ille ea transtulit, Spernat quantū
libet uulgus, dum nobis in Socraticæ Pythagoricæq; Phi
losophiæ archanis sanctissime custodiatur, Hec nos tuto
huic depositionem credere, Hec nos illi fidere, Coniugum
facere, Pueros disciplinis tradere, Cum honestis conuer
sari, Turpes atq; obscenos effugere, Non temere societa
tes & Amicias deligere, Scælestorū improbitatem absq;
ullo experimento deuitare, Hec eadem prudentes fortu
natos, & quasi ΠΡΟΦΗΤΑΣ uideri et esse nos facit,
Apud Statuarios uero tanti erit, ut nobis illum ipsum qui
tantopere de si deratur Homerum, Ipsosq; græciæ sapiē
tes Cleobolum, Periandrum, Solonem, Thalem, Chilonē
Pictacum, Biantem, Atq; é nostris utrumq; Catonem,

ipsissimos præsentare faciliter possint, Dicerem equidẽ
 ex Aristotele atq; Adamantio, Nam Polemonis qui de
 eadẽ re p̄scripsit ònia de si derantur, nisi lōgoris esset
 instituti, uidererq; uti in prouerbio ẽ, Mineruas docere,
 Verũ.n. ueroque scire oportebit Sculptorẽ, hec ferẽ sunt
 SED uoltis quãdo hec ipsa nuper à me scripta sunt, Quẽ
 admodum in Theæteto facit Euclides De ἀναγροσῆ
 audiamus? REGI q̄ maxime, Tu interim respices
 LEO .nihil quidem fieri aptius poterit, POMPON.
 Heus tu puer, cape hunc libellum ac lege .PVER.naturæ
 morumq; inspicendorum ratio. POM.non inde, PVE.
 Spectantur? POM. isteinc

PVER.

spectantur aut homines, ex natione patriaq; Spectã
 tur ex genere, Spectantur ex se, ex natione, ut Quõ
 Maurus an Assyrius, Thebis nutritus an Argis, de
 quopiam quæritur, quod potissimum solet ornatu signi
 ficari, ut illud, Virginitus tyriis mos est gestare phare
 tram, Debemus enim ut idem Poeta ait, Varium cœli
 prædiscere morem; ac patrios omneis cultus habitusq; lo
 corum, Et quid queq; ferat regio, & quid ferre recu
 set (ARCTO quicunq; subiacent, corpore sunt q̄ ceteri
 prolixiores, colore albi, comas flauis, capillis molliori
 bus, Glauci, Simi, Crassiores, Carnosiores, Ventro
 si, ac Corpulentiores, Iracundi, Simplicis, Leuissimi
 consilii, animo præcipites, Stolidi atq; omnino discipli
 nis inhabiles, Galli uidelicet Germaniq; Cõtra qui sub
 meridie, nigris capillis crispisq; nigris et oculis, corpore
 humiliores, cruribus grandiores, Fusci atq; Arridio
 res, Disciplinis & ipsi parum apti, plurimæ tamen &

Virgilius

Galli
Germani

gitationis, Leues, dolosi, Mendaces, Lucrabundi, Fu-
races, At magis minusq; alii aliis, Quo distant acce-
duntq; ad arctō borealem australemq; magis minusq;
alteri alteris, Sardi, Siculi Mauritanii, Arabes,

Horum uero medii mediam quoq; habent & qualita-
tem, Corpore sunt mediocres, Capilli eis nec crispi ni-
mis nec nimis porrecti, Colore mellino, aspectu iucun-
diore, apti studiis, ingeniosi, misericordes, modesti,
ac graues, Itali uidelicet Graciq; Sed qua proximio-
res illis accedunt loco, accedunt etiam & moribus, Vt
Libes, Hiberis, Hiberi, Celtis, Quin & Libes Aethio-
pibus, & Celtæ Gallis similiores, Austrini quidem
omnes si co dominantur & calido, Arctoi contra humi-
do & frigido, Nam & Cæterorum quiq; ad Occiden-
tem, quiq; ad Orientem spectant, eadem erit de duo-
bus polis ratio, Pleriq; tamen euenit, ut alii aliò trās-
ferant sedes, confundanturq; nationes, Vt si Thra-
ces emigrarint in Italiam, Itali in Thraciam, Persæ
in Assyriam, Assyrii in Persiam, EX GENERE
autem inspicuntur homines, non quom quibus quisq; sit
parentibus ortus, Sed quom Mas sit queritur An
Femina Ceneus, Plurima est horum dissimilitudo, Il-
lud Nobile, Iustum, Intrepidum, Audax, Aequabile,
Magnanimum, Benignum, Constans, Animosum,
Probrum, Liberale, Magnificum, Hocuile, Iniuriū,
Timidum, Temerarium, Intemperans, Remissum,
Atrox, Difficile, Varium, ac Mutabile semper, Im-
probum, Auarum, Nequam, FOEMINA omnis q̄
Mas, est Caput minor, Corpore pressior, Capillos
habet molliores, nigrioresq;, Vultum Angustiore.

oculos uibrantiores Splendioresq; Collum gracilius, Pe-
ctora imbecilliora, latera molliora, Ilia, Coxasq; ha-
bitiores. Suras carnosiores, Genuaq; ob eam ipsam
rationem collabantia, Extrema pedum manuumq; tūm-
diora, Omnem corporis aspectum delatorem, negli-
gentioremq; Tactus est ei humidior, Vox tenuior, Gres-
sus tardior, ac densior, Membra succipleniora, Motus
Lentior, MEDIVM uero & quodammodo Neutrum
genus, Lascauentis uidelicet naturæ lusiones, Herma-
phroditi, Virorum Spadones, Feminarum Eunuchi,
Quos tamen nihilominus q̄ castrati soleant Equi, Canes
Tauriue, Ad bellum utiles, docet Xenophontis Cyrus,
Ut utriusq; sunt sexus participes, Ita & utroq; nequo-
res, Malæ mentis, mali animi, pessimi & consiliu, cru-
deles Duri, Dolosi, Callidi, Malefici, At alius aliu ma-
gis minúsue, Naturæ Sectionisue culpa, EX SE uero
spectantur homines, Dupli ratione Ex iis que cōharēt
Substancie et, Ex iis que circumstant atq; inducuntur, Co-
hærent substancie Membrorum ac totius Corporis ha-
bitus, Ex facie, ætate, inæssu, uoce, spiritu, Circumstāt
uero atq; inducuntur, Ornatus, nomen, Locus, Tempus
et eiusmodi, Sunt & media uultus & color, Que omnia
Aeneas in matre Pyrgo in caelesti Beroe pnotarūt, Nūc
age ipsam ex iis naturæ morumq; in speculationē cōsi-
dere
mus, Omnium q̄dē si gnorum præcipua, Que in oculis
aut plane iis proximiora, Cuius generis sunt, Pupillæ,
Palpebræ, Frons, Genæ, Supercilia, Nasus, Labra, Os
Mentum Malæ, Capilli, Aures, ipsum caput, Secūdu
ordinem tenent, que secundum pectus & crūicem, Ter-
tium Humeri, Brachia, Manus, Ilia, Pedes, Postre

num uenter, Tergum Femina Coxendices ac Sura, De quibus singulis quæ breuissime dicemus.

DE OCVLIS.

CVli, hos natura tanquæ conspexillares animorû nostro rû fenestras esse uoluit, Et quis quæ deinde queretur, nõ fenestratum homini pectus? plurimam habent uarietatē Statu quidē, Magni, Mediocres, Parui, Prominentes Conditi, Tumentes, Adæquati, Concaui, Mobiles, Fixi Tremuli, Rigiores, Cõnuentes, nõ Cõnuentes, Nictantes et nõ nictantes, Continui aut, Vibrantes, Languidi, Humentes, Sici, Splendescētes, Tenebrofi, Ridentes, Mesti, Acuti, Obtusi, Graues, Ludibundi, Truces, Blandi, atq; id genus ceteri, Colore uero Nigri Glauci, scilicet iudē ac Cesii, queiq; de iis fiūt. Subnigri, quei ob graciosā uenustatē à græcis Χαροποι, à nobis uarii dicuntur, Et Subglauci quei ab illis αἰγῶποι, à nobis uero caprini nominantur, Itē Ruffi, Flauī, Fului, unde Cognomina familiarum, Pallidi, Puniceī, Luceī, Virides, Rubicundi, Ignei, Flāmei, Sanguinei, Croci, Ostrini, Aurei, Lactei, atq; id genus reliqui, HAtum aut omniū qualitates quid ita si gnificēt, lōgoris. eēt instituti, recēdere, quid uero inter se mixta si fuerint, negociū quidē pmaximi, Attingā tamē, potissimū ea que ad hanc ipsam rē magis p̄tinere uidebuntur, Ac ne minutula forte fides habeatur, parum ex p̄to adolescenti, existimes uelim, huius rei authorem, non Pomponium, Sed grauissimos olim Philosophos Aristotelem atq; Adamantum, QVOrū uterq; rationem Cur id ita fiat adducere, quō uellet, Alter corpora animorum, uicissimq; animos Corporum affectiones sequi argumentatus est, Alter uero

Prometheum, Principi Limo, defectam undiq; partias
Tiam addere coactum, apposuisse nobis opinatur, Vim
Leonis, Astucia uulpis, Temeritatem apri, Formidinem
leporis, Grauitatem bouis, Fastum equi, Scurrilitatem
Simiae, Patuitatem pecudis, Stoliditatem hirci, Voracita
tem suis, Ductatum pardalis, Ferociam tygridis, Ima
nitatem urforum, Desperationem elephantorum, Rapa
citatem luporum, Similiter & Ceterorum reptilium, uo
lucrum atq; aquatiliam naturam, magis minusue uti &
libido ferebat, & limi natura patiebatur, Quem igitur
inquit uideris Subnigros ac mediocriter concauos ocu
los habentem Ex Leone, qui talis est, animosum eum for
temq; diiudicato, Quem conditos, Ex simia simulato
rem fraudulentum, delusorem, maliciosum, Quem sta
biles firmosq;, Ex boue grauem ac frugi, Quem pro
tensos, ignauum, iniurum contumeliosum, ac uere ex
Asello asinum, Itaq; rem ipsam nostro more summa
tim expediamus.

DE OCVLIS

OCVLI magni, mobiles lucidiq; si toruum contuean
tur, simul & supercilia porrigantur, a gestioris, crudi
rapaciorisq; animi hominem inuocabunt, Tales . n . sūt
aprorum luporumq;, Aristoteles quidem nec magnos
nec paruos ait oportere esse oculos q; probentur, PRO
MINENTES oculi quei se se extra mittant, quibusq; in cir
culi speciem tumor circumducitur, aut contra, quos uelu
ti castrorum fossa circumdederit, dolosum, stolidum,
hominem ineptissimum signi fiabunt, Quei si & mo
biliores fuerint uoracem, Si petulci atq; sanguinei ebrio
lum, Si glauci, nec iusticiam nec consuetudinem homi
nis ullam, Si uero & supercilia grauarint, certior erit

eius amencia, si timentiores paruiq; , parricidium ac ue
 neficium declarabitur, Quibuscuq; uero fuerint promi
 nentiores, splendidi, grandiores, purum humiciumq; in
 tuentes, insigni omnes iustitia & consuetudine praediti,
 Disciplinis aptissimi, Deamoro sissimi, qualem Ex The
 eteto didicimus fuisse Socratem, . Conditum nimis, q̄q̄
 acutissimi omnium intuendo, nisi fuerint & magni nul
 lo pacto probantur, Horum nanq; paruitas, dissimula
 torem, inuidum, insidiator em, Siccitas ad illa, perfi
 diam, Humiditas & amenciam augent, Laudatur uero
 status oculorum medius inter prominentem & conditam
 Et quei nec timentiores sint nec ancaui, Sed mediocrita
 tem quandam magnitudinis habeant castigatam, Mo
 biles oculi, turbatores, suspiciosum, interpellatores, infi
 dum, ac curiosum, magis q̄ perficacem ostendunt, si &
 palpebrae moueant, certe animam praepotentem, sin minus
 audacem, Ocyus circūuolubiles oculi ganeonem, Tardio
 ris motus, pigrum, inertemq; dexotabunt, TREMuli
 oculi si in dextram ierint, securitatem, insanitatem, Si
 in sinistra adulterium, Si uero introrsum, quasi naso
 anuerint, gratiosum, Venerium, & amorosum declara
 bunt, RIGIDiores nunq̄ boni, nam si fuerint humi
 di, formidolosum, si arridiores uesanum, si pallidiores
 stolidum indicabunt, Si uero grandiores fuerint ac sub
 rubicundi, impotentis erunt & libidinis & gulae testimo
 nium, quod si quem uideris, qui splendescens huiusmo
 di oculos habeat, hunc tu ad coruos, ut nec tibi ciuem nec
 uicinum esse audias, ut qui malis tantum & calamitati
 bus gaudeat alienis, OCVli quei quom se claudunt,
 Sursum attolluntur, libidinosi tatis, gulosi tatis, ac sacri

morbi certissimum signum, quod si & pallidi fuerint, impios atq; homicidas, si subrubescentes, nigricantesue, intemperatissimi oris, mulierosos, stolidos, aleatores aemulabunt, contra quei feruntur deorsum, contraria iis esse omnia, OCVli quei quom se se aperuerint perstat uel cogitatione, uel certe alicuius rei penitenciam significabunt, que res scilicet ex superiorum omnium ratione captabitur, si magni, prominentes, conditi, mobiles & eiusmodi, VIBRANTES paruiq; oculi, dolosum, adulatione, magni uero ineptum rudem gulosumq; arguent, Quod si grandiusculi, splendidiq; humidius contueantur, ingentem commostrabunt spiritum, Excelsam ac maximorum operum effectricem animam, Iracundos tamen, Ebriosos, ac supra hominem gloriabundos, Qualem fuisse aiunt Alexandrum Macedonem, TENEBRICOsi oculi, manifestum quidem iis inest incommodum, Si tamen sicciore fuerint, infidum, si & minuti bilingue, dolosum, insidiatorem, Et cui grauissimas inimicias proficetur Achilles, aliud pectore occultantem, aliud de ore prominentem, animi multiplicis, pessimiq;. Si uero quales puerorum uideri solent, humidi grandiores, animosum, constantem, studiosum, prudentem, disciplinis habilem, timidum, ac propè auarum, Prælucci autē modo contradixerit aliud nihil, optimi SPLENDESCENTES oculi tamen si utiles, non tamen certæ sunt probitatis indices, Iidem enim glauci sanguinei ue calliditatem arguunt ac iam uesaniæ proximior em audaciam, subnigri timorem, formidinem, suspiciones, Nigri uero & adulterium Quei si toruum contueantur, difficultatis, molestiæ, ac morositate indicium, si & humidum fortitudinis, impru-

denciæ, celeritatis, iracundiæ, securitiæ, inuenustatis, si
et siccum, nequiciofissimæ scelerositatis, Oculi in qui
bus uoluptas quedam ac risus, et tu ita dicam, inhabitant
dissimulatores, idem uero conditi, insidiatores, Sicci, aut
quibus exteriora, palpebræ, supercilia, genæ, ac labra
non steterint, reprobissimos indicabunt, Humidi uero,
non malos quidem, sed tamen uanos rudes, omniq; ani
morum comotione carentes. Pigros, intemperantesq;

At si horum inanes palpebræ non conuictarint, fue
ritq; frons lata, & utrinq; simul uacua supercilia, ho
minem eum significabunt, magnificum, iustum, suauē
pium, facilem, hospitalem atq; optimæ consulationis, Tri
stes uero humidiq; studiosum, plurimarumq; artium se
ctatorem, Nam si & superciliis obtegantur, affueritq;
lata frons, æquabilem, ficum frugz, prudentemq; mon
strabunt, Sicci uero si & uultus fuerit trucior, Item si
frons aspera, aspectus immobilior, palpebræq; recte,
rusticanissimas uoluntates, improbissimas & agitatio
nes, nec ullum unq; iis esse intentatum imperfectumq;
facinus, Acuti oculi tumultuatorū hominum sunt atq;
rapaciū, Oculi quei frequentius conuient, id autem
est quem immoto capite huc illuc obliquantur, quod pro
dubitare usurparunt, formidolositatem coarguent, Si, cū
siccitate fraudem, insidias, occultumq; aliquod malum,
Si cum tremore palleant aut quopiam auertantur, fatuita
tē, At uero quei contra non conuierint, robustiores in
uictiq; Quod si & grauedinosum intueantur, nihil un
quam boni est id quod parant Si lene atq; humidū, stu
diosos, faciles, amorfos, si pallefcentes, puniceie, siccū
improbissimarum rerum memoriam, iracundiam, inuidē

ciam, aut quamuis aliam extremam maliciam denota-
 bunt, & si circumuoluatur, amenciam Oculi quibuscuq;
 pernicitant, insidiatores, furaces, si uero humidum, mul-
 tarum artium studiosos, si contremuerint pallefcantue
 famellicos, & quei ad epilepsiam declinarint. Quibuscunq;
 uero non pernicitarint, sed si quoclauduntur de-
 fluant, uerecundos, si & mox attollantur, adulteros uo-
 rates. Sin recti permanserint, benignos, bonos uiros. sin
 et sicatemerarios indicabunt. Quod si ad hec Frontem
 quis habuerit asperiozem, Supercilia constrata, Palpe-
 brasq; duriores, agre stiore animo, paratus ad auden-
 dum omnia, quiq; & laudibus & honoribus & donis fa-
 cillime capiatur, Horum autem omnium mediocris status
 precipue laudatur.

DE Pupillis Oculorum Et Cenchris.

CVloru acies, quas et pupillas uocant, paruæ quibus
 fuerit, Præuissimæ cogitationis eos esse necesse est,
 Item et auaros ac pusi lli animi, Serpentes enim Ichne-
 umones^s simiæ uulpesq; huiusmodi, Contra quibus ma-
 gnæ, placidissimæ mentis^s, liberales Magnanimos
 forteis, Ouium enim ac bouum tales, Quibus secundum
 rationem oculorum decentes fuerint, Probi Quibus cõ-
 tra, ne farii impudentes scelerosi, Quibus inæquales, nõ
 prorsus mali, SVNT autẽ interdum in oculis calculi
 quidam quos græci, Cenchros uocant, ad similitudinem
 Milii, Candidiores, fului, pallidi, sanguinei, quiq; ad
 mixtum habent pallidum fuluo, & iis nigrum. In cha-
 ropis oculis Cenchri qualescunq; Agresticitatis, iniu-
 riaq; nota, In nigris sanguinei, ueneficiorum, Pallen-
 tes, etiam magicozum carminum.

DE Palpebris Et Superciliis.

2 Vei rectas palpebras flexaq; sup̄cilia no habuerit
Sed cū tremore submoueant a spectū, Hi semiuiri
quū sint uiri tanē cō cogūtur, Quibus inuēdo protēdū
tur palpebrae, feminati, Quei alteram palpebrarū emit
tūt, & dū quopiā auerterint, humidum ac molle respici
unt, delicioſi, quei plurimum formæ fidant, ac moechi.

VESSICULAE autem illae quae solent esse infra oculos,
ebriosorū, Quae supra somniculosorū, ambae uero utro
rumq; ANguli oculorum à temporibus parui reprobos,
A naribus carnosi, reprobissimos denotant, SVpercilia
quei attollunt cum spiritu, Crudae sunt mentis, prauiq;
consilii homines, uani, obloquentes, iracundi, sedicioſi
Recta supercilia, mollem, Iuxta nasum, flexa, rigidū
Iuxta tempora. derisorem, Cōtracta inuidum, demis
sa maleuolum indicabunt.

DE Oculorum Coloribus.

Quei Glaucos oculos, mimmasq; acies habuerint, Illibe
rales, auari, callidi, Quei eosdem arridos, incertis erūt
moribus agrestes, Quei humidos, Dat enim hos Palla
di Homerus, splendescētes decenterq; magnos, optimi
atq; animosi, Subpurpurei quibus fuerint oculi cum
siccitate, iracundos, cum humiditate, Ebriacos si dixe
ris nihil aberrabis, Subalbidioreſ paucaq; glaucita
tem habentes, timiditatis atq; impotentiae signum, Ce
rulei, quia ceteris humidiores p̄pea & meliores, Ve
rum de oculis supra quam conſtitueram satis, Nunc &
reliqua persequamur. DENASO.

3 Nasi sumū gracile si fuerit, facile iracundiam,
Crassū uero depressūq; consceleratos mores, denū

ciat, Plenum Solidum obtusumq; si uideris, Ex leonib.
 Molossisq; fortem ac iactabundum diiudicato, Nasus
 oblongus gracilis rostratusq; eius quoq; generis mores
 dabit. Nasus adclinans, uitæ morumq; honestatis signū
 Nasus rectus, linguæ significat intemperanciam, Acu-
 tus iracundiam, Obtusus molliciem, Aduncus qui et aqui-
 linus, Regalem animum, ac magnificenciam, Simus im-
 modestiam, scortacionē, Minor fraudē, rapacitatem, Ada-
 pertus animi uim roburq; corporis, Angustus rotundior
 obstructusq;, solitatem, seordiam, uesantatem, Obli-
 quus intortusq; mentis et animorum obliquitatem,

DE Fronte.

Frons angusta, ruditatis, plana seordia, magna
 segnicie parua mobilitatis stygmate inusta, Frons
 autem longa docilitatem, atq; optimos sensus ostendit, De-
 pressa atq; humilis feminatū, Rotunda iracundum, Gib-
 bosa insensatum, circumducta impudentem, Aspera que
 quasi fossas habeat, infidum, callidum & si cætera
 adfuerint, stolidum, Quadrata que scilicet sua ma-
 gnitudinis mensurā habuerit, euidentissima prudentia
 fortitudinis, intellectus, magnificencieq; index, Frons
 alta recta q;, contumaciam, distenta securitatem, Rugo-
 sa studium ac sollicitudinem ostendet.

DE Genis & Malis.

Gena mala q; quibus carnosæ segneis atq; Ebriato-
 sos indicant Graciliores improbitatis Pinguidiores
 Calliditatis, Crassa & ab oculis demissiores, inuiden-
 tiæ signum, Rotunda doloform, Prælarge uani-
 loquenciorum.

DE Ore & Labris.

S neq; firmum neq; proteruum, auaricia, Nugari-
tatis, demencia nota, Os paruum prominensq; in-
sidiarum, reprobatis, Concavum ac fornicatum ut si
infremeret, inuidencia, Scelerositatis, Humile ac depres-
sum, formidinis & consiliorum instabilitatis, ORIS
autem sectio uesanum crudum manducanem, Vasiitas ca-
ninam denotabit exuricionem, Os paruum feminas,
maius uiros decet, Labra in ore maiori tenuia, ut in fe-
rioribus adiciantur Superiora, Magnanimitatem signi-
ficabunt, ac leoninam fortitudinē, In minori uero igna-
uiam, inhumanitatem, molestiam, impietatem perficiā,

Quibus supra Caninos attolluntur ex rictu labra,
pessimorum morum, adclamatores, iniurii, Conuiciato-
res, mordaces, Quibus totum os protenditur, Labraq;
sunt prae pinguidiora, rotunda, atq; extrinsecus inuersa,
unde Chilonum Labeonumq; cognomina, & moribus
et operibus sunt suini, Quibus in ferioi labro, supe-
rius labrum superadicitur, prudentiores, Quibus con-
tra labro labium prominebit magis, non prorsus mali, q̄q̄
uani & stolidiores

DE Mento.

Entum quibuscunq; longus, non omnino reprobi, nisi
quod preter modum loquaciores ac molliusculi, Qui-
buscunq; breuius, pessimi, crudeles, duri, atq; insidiatores
Ex Serpentibus quei tales sunt, Quibus acutum bonam
habent hi omnes mentem, Quibus rotundiorum figurā
circumscripserit, effeminati, Quibus quadratā uiriles
Quibus summo in loco tanq̄ in duos uertices dissiluerit,
modo scissura sit apparens, dolosi, Nam si leuis, Ve-
nerei potius gratiosi q̄ iudicabuntur.

De Capite & Capillis.

C Aput ualde paruū, quisquis habuerit, is ab omnī erit sēsū humanoq; captu alienior, Qui modicū, fortis probe sensatus, magnanimusq;, Qui permagnum, imbecillus^o, illiberalis, nullius aut certe rudissimi perceptus, Qui obliquum inuerecundior, qui altum contumacior, qui utrinq; conuexum iracundior, Pars apitis posterior depressa atq; humilis formidolosi ac prorsus animo toto carentis, Caput uolunt id sensibus ceterisq; rebus uideri perfectum, quod mediocre fuerit, quod reſtū, quod et intra mensem constiterit, ac ꝑ græcæ literæ figuram habuerit, Capillos autē nihil ad hęc rationem conferre uult Adamantius, Sunt uero multiformes, porrecti, crispī, leues, intorti, molles, duri, dēsi, rariores, nigri, albi, glauci, rubei, ruffi, flauī, & eiusmodi, Aristoteles tamen molliores capillos, Facilioris uult esse ingenii signum, Duros agreſtioris.

De Auribus.

A Vriū multa uarietas, quædam sūt tenues, quædā crassæ, aliæ magnæ, aliæ paruæ, extātes, pressæ, atq; earum mediæ, Item quadratæ, rotundæ, immobiles et unde flaccorum cognomina, languentes ac deciduæ, Tenues igitur minores ac ueluti circuncisæ fatuum denotabunt, callidum, maliciosum, Crassæ magnæq; surdastrum, Extantes presentaneam hominis docilitatem, mā suetudinem, benignitatem, Pressæ insciam, ruditatē, Quadratæ uero ac mediocriter magnæ in audiendo argutissimum. De Facie ac Vultu.

Facies quibus ē, Aristoteles inquit, magna rudiores, quibus parua immoti, quibus larga stupidi, quibus cir

*cum*lata, *animosi*, *Carnosa* inquit *Adamantius* *Facies*,
deliciosi est *hominis*, *lauti* ac *pubescētis*, *Macra* *studiosi*
*de**amatoris*, *insidiatoris*, *Parua* *facies*, *paruos* quoq; *re*
*da**rguit* *mores*, *Permagna* *uero* *stolidiores*. *IAM* *ue*
ro *ipse* *Index* *obte**ctor*q; *conscientiæ* *nostræ* *Vultus*, q̄
*in**cæritus*, *in**con**stans*, *uarius*, *quia* *totus* *uidelicet* *ex* *ani*
morum *perturbationibus* *con* *fi**ngitur*, *quin* *etiam* *inter*
dum *earum* *simulator* *ac* *dissimulator*, *Quare* *haud* *te*
mere *ex* *eo* *omnibus* *horis* *diu**dicandam*, *Nisi* *quom* *ab*
*eius**modi* *motionibus* *animi* *de* *fer**buisse* *uidebuntur*, *Mil*
le *sunt* *eius* *uarietates*, *Me* *sus* *iocundus*, *Facilis* *Seue*
rus, *alacer*, *tristis*, *clarus* *tenebrosus*, *nubilus*, *Doloro*
sus, *peruigil*, *somniculosus*, *securus*, *audax*, *meticulo*
sus, *et* *eius**modi*, *quorum* *et* *animi* *tales*, *Alacer* *autem*
*clarus*q; *uultus* *certissimus* *index* *adulterii*, *Erubescens*
Hinc *illud* *salua* *res* *est*, *Pudoris* *ac* *uerecundiæ*, *Vul*
tum *qui* *per**exprimere* *poterit*, *is* *se* *sciat* *non* *multum* *iã*
abesse *à* *Lisyp**po*, *Nunc* *uero* *deinceps* *et* *Reliqua*.

DE COLLO .

Ollū *queicunq;* *habuerint* *oblongius* *gracilius*q; *tū*
midiores *sūt*, *atq;* *egregie* *malorū* *morū*, *Quei* *pin*
gidius *prolixius*q; *animosiores* *iac**t**abundi* *contumaces*
Quei *et* *compactius*, *robusti*, *fortes*, *atq;* *ad* *disciplinas*,
idonei, *Nam* *quei* *contra* *inanius* *habuerint*, *uafri*, *adul*
terie, *COLLUM* *quod* *neruis* *ob**tenditur*, *sini* *stri*, *ac*
si *ad**sint* *et* *cætera*, *fatui*, *inq;* *demen**ciam* *de**labantis*,
Collum *præ**pinguius* *iracundi*, *ad* *disciplinas* *in**habilis*
suini, *collum* *brevius* *pre**multum*q; *audacis*, *collum* *den*
sius, *nullam* *in* *partem* *ca**dens*, *sini* *stri* *contumacis* *inepti*
Collum *eff**ra**ctum*, *semi**uiri*, *collum* *in* *dextrā* *ad**clinans*

ornati, prudentis studiosi q̄; in sinistra adulteri, ac nullius prudentiæ, in utramq; uero aut in quamuis aliã prauissimi animi ac mentis indicium, In nullam uero, moderationis, plurimæq; et artis et exercitacionis, Collis quibus longum, iisdem etiam erunt crura longa.

DE Ceruicæ et Gutturæ.

Eruiæ quibuscunq; aspera atq; obliqua fuerit, ineptissimi, Quibus quæ sub ea sunt Spondiles asperæ, Collumq; prominentius, se se humeris supereffuderit, iniuriæ, præduræ mentis, ad disciplinas, tanq̄ ad musicen asinus, apti, Guttur asperum leuitatem arguit, Proteruitatem linguæ atq; arroganciam, quod si et spõdilibus hæserit, solam ex iis leuitatem, Item hominem ebriosum querulũ, tristem, iracundum cenipetam, alioqui semper altiora cogitantem,

DE Clidibus Pectore et Mamillis.

Leides, sic enim à græcis uocantur, hi quei è summo pectore in imam gulam exeunt uertices, à clauis effectũ simili, Obstructæ nullã uim aut sensus aut actionis ostendunt, Apertæ molliorem feminatũq; , Mediocres uero, quæ ad nasi longitudinẽ dimensu inter se distarint, insignem hominis et prudentiam et uirilitatem, Quibus ab umbelico ad Cleidas, maior commensus q̄ sit circumuolutio colli, hoc est plus duabus faciebus, Gulosi, Exuriones. Pectus magnum ac dearticulatum significat, robustitatem, Gracile atq; imbecillum animi pusillitatẽ, Carnosum uero affectus dexteritatisq; carenciam, Mamillæ quibus in obeso pectore dependent, Scortatores, Ebrioli, et Ganeones indicantur, Nunc postremum ad Reliqua,

DE Humeris Sapulis Lumbo & Tergo.

Ingues humeri nullo modo probantur, Robusti robustos & mores significat, Vacui feminatorum sunt ac timidorum, Graales erecti; Pessimorum, Inarticulati efformes; stolidorum, Scapula quibus est robusta, robusti et ipsi, Quibus imbecilla & gracilis timidi ac pusillanimes. Carnosa sensuum indicat egestatem, Angusta etiam fatuitatem, Latior mentis altitudinem, Rotundior industriam, sagacitatem Gibbosa Curua; Scapula, Humeri; in pecius effracti inuidenciam prauitatem. Lumbus ossis fortem significat, & uirilem, carnosus mollis; mollem et effeminatum, Acutus uero intemperantem ac timidum. Tergum latum ac solidum, animositatis generositatis; signum. Angustum contra & solutum, timiditatis & illiberalitatis, incuruus autem homo nequaquam unquam bonus, nisi membra humidiore cetera; urbana affuerint signa, Sic tu eum succinum ac uenatorum iudicabis.

DE Vlnis Brachiisq;.

Vlna si ita fuerint prolixiores ut demissa manus ad medias infra coxendices peruenerint, Fortitudinis ac felicitatis signum, Breuiores uero quorum capita abo occurrunt, Maleuolentia Inuidencia; Exiles hominem effeminatum, Carnosiores uero disciplinis sensibus; carentem, Vlnas, Brachia, Cubitos; ipsos bene articulatos esse oportet quos probari uoluerimus.

DE Manibus Digitis Vnguibusq;.

Anus tenera molliores; optimi dicuntur esse ingenii argumentum, Dura Magna; fortem illum quidem significabunt, haud satis tamen disciplinis idoneum,

*Paruæ manus callidum, Perbreues ac Mutilatæ fatuū,
 Quæ si & pingues nequissimum, Angustæ gracilesq;
 manus, rapacitatis, Pleniores quæ oblongos habeant
 digitos, furacitatis, Graciles tortuosæq; nugacitatis uora
 citatisq; indicium. Digitos queicunq; habuerint compa
 ctos, nunq̄ boni, Quæi con stratos disiuictosq; callidi aua
 ri, ac perditissimorum morum. Quæi paruos gracilesq;
 paucissimi intellectus, Quæi præmutilos crassosq; auda
 ces, ferini, Quæi oblongos gracilesq; Minimæ rudiorisq;
 mentis, Digiti qui commensu constiterint suo, omnium op
 timi, Vngues lati colore albo sufflauoq; naturæ bonita
 tem, Angusti prolixiores curuiq; Item et carnosi, im
 prouidum, male sensatum, Obliqui inuerecundum ac ra
 pacem commostrabunt, Parui, pallidi, nigri, asperiq; un
 gues, Et q̄ carni hæserint calliditatis, Rotundiores libidi
 nositatis indicium, Vnguium illuciditas nequaq̄ est ho
 minis frugi, Ipsi tamen per se ungues in firmam habe
 bunt rationem.*

DE Lateribus Ilibus & Ventre.

*Atera graciliora formidinem æbilitatem, Dura
 atq; Carnosa indocibilitatem, Circumlata atq; in spe
 ciem tumoris plena, nugacitatem nequiciamq; redarguent*

*Iliæ præpinguidiora mulierum, Ossea uirorum, Gra
 cilia densa sordida & tanq̄ eliquata, callidissimorum ho
 minum Venter uacuus & sanitatem & magnanimi
 tatem ostendit, Macerrimus ac præter modum inanis,
 timiditatem nequiciam exuricionem Carnosus si & mol
 lis fuerit, pendensq; sensuum hebetudinem, intemperan
 ciam, Ebriositatem, Si durus ceruicq; compactus callidi
 tatem.*

DE Coxis & Cruribus .

Vibus articulatae solidaeq; fuerint Coxendices & Crura Egregiam naturae aptitudinem praestabunt, ac generositatem, Quibus contra inarticulatae ac molles timidam imbecillitatem, Quibus praegraciles improbitatem, quae si etiam nervosae, praeter illa immodestissimam proacritatem, Crura uero ipsa suris praegnantia, intemperantes, inuerecundos, et abhominabiles indicabunt, Genua quibuscumq; tanquam collabantia Mulierosi, Feminatiq;.

DE Pedibus ac Talis.

Edes nervosi articulati, Et generis & morum nobilitatis ue stigia imprimunt, Teneri & quales Telemacho dat Homerus humiduli, molliorem si gnificiant Praemutuli ac pingues ferinos arguent mores. Oblongae plurimae cogitationis signum, Parui calliditatis, Magni mechanicitatis, Quae adaequatas habuerint plantas, aut contra nimium conuexas, Item quae quasi talis incedunt Improbi, Astuti, Callidiq;, Tali autem discreti nobile, Molles Leuesq; effeminatum, Graciliores timidum, intemperantemq; demonstrant, Calcaneorum crassitudo plurimae seruitutis atq; indocibilitatis indicium, Praepingues talos, A superiora Calcanea, Carnosos pedes, digitosq; horum incuruos, et Suras praegnantas Quae habuerint, omnes, patrio uocabulo utar, Cataeces, Sic enim pueri appellare solebamus, Patuae mentis hominem furiosum.

DE Colore .

Nunc demum pauca quedam & de colore dicemus, Nam nomen ipsum & facta, basis explicabit, Nulli unquam artifices, uocem dabunt, Incessum, uultum, spiritum, statum, ornatum, Statum quom fuerint ipsae praestabunt,

Quibus igitur niger est Colos, adulteri timidiq; Albi
 cans color Pigrum, intemperantem, feminatum, inconti
 nentem, Fuluus dolosum ac multiformem, Subuiridis
 quem obiciens Pi soni Cicero seruillem uocauit, nisi ex
 aliqua egrotatione is fuerit, prauum tunicum, Luteus
 auarum inuidum, Mellinus iracundum epulonem, nuge
 gerulum, dicacem, meticulosum, Flammeus in leuiter
 subrubescente corpore si perdurabit, natura bonitatem,
 aptitudinem, in di sciplinis capeffendis promptitudinem et
 egregiam animorum nobilitatem si gni ficabit, Albus,
 sufflauusq; et animi et corporis uim promittet, Atq; hec
 generaliter, Pectus uero subrubicundum, exardescentē
 irā denunciat, Idemq; erit, si qua circa uentrē, Quaeq;
 in temporibus insunt uenula paulo apparentiores fue
 rint, Vultus ipse per se rubicūdus uerecundiam ostendit,
 Nam si genae tantum erubuerint, uinositatem, De Colo
 ribus autem oculorum quia iunctum dicendū de iis fuit,
 Satis quidem, ut arbitror, est supradictum,

FINIS.

EC Sunt, TVM EGO in q̄, que de Physiogno
 monica nuper nostro more interpretati sumus,
 Siqua displicuerint monebitis, Nam ad Pi sto
 riensem nostrum cogitamus dare, uoloq; ei hec probatum
 iri q̄ maxime, Sed nunq̄d rogo sentitis quantum hec Sta
 tuario intellectu conducant, quantumq; sint ut intelligen
 tur necessaria, an aut deum aut hominum quemq̄ quis
 ponet, cui prius hec cognita non fuerint? Miseret me fa

teoristorum deorum, atq; in primis Nazerini nostri Die
 recti, Nam quis erit unq̄ uir bonus, cui quidem honoris
 q̄ uitæ sit ratio potior, qui non et alterum atq; alterum
 malit Gaballum q̄ se isto modo spectari, Dissimulatorem,
 impudicum furem, perperum, appetonem, tenebrionem,
 et eiusmodi, Verum et id quidem nimis, Nunc ad per spe
 ctuã rationẽ pertransseat, que et si fermè tota picto
 rum esse uideatur, Ad Sculptorium quoq; munus trans
 fertur q̄ commodissime, EA uero duplex, Altera
 ad Φυσιολογίαν Altera uero ad Γραφικὴν
 pertinebit, Priore quidem illa rationes traduntur, Cur
 inconspicuis ita per spectus afficiantur ac quemadmodũ
 triplex illa speciedi ratio fiat, Ex directo, ex refle
 xione, ac refractione radiorum, Que quoniam plurimos
 nacta est et grecos et latinos scriptores, Estq; aliquã
 to ab hac nostra remotior, non est mihi propositum eam uos
 edocere, quei alios soletis, Posterior autem hec nostra
 duplex, Nanq; uel ad totum opus, uel ad singulas parti
 nes, Que ad totum opus pertinet prior, ac uisu
 primũ diiudicatur, Que uero ad partes, eas sibi res tã
 tumodo considerandas proponit, que per spectioni occur
 rent, Prioris autem huius que se se latius effundit ratio
 cinatio sumetur Sic, Omne corpus quocunq; statim constite
 rit in aliquo quidem necesse est esse loco, Hoc quum ita
 sit, quod prius erat, prius quoq; et heic nobis considerã
 dum, Atqui locus prior sit necesse est q̄ corpus locatum,
 Locus igitur primo designabitur, id quod planum uocãt,
 Facies autem q̄ directissimum Sic, Ad perpendicularũ me
 diam lineam demittito, Hinc in desemiculos circundu
 cito, Per eorum intersecciones lineam ipsam æquoream

trahito, Nequis uero fiat in collocandis deinde personis
 error, fieri oportere demonstrant hoc modo, Esto iam in
 hac quadrata, nam eiusmodi potissimum utimur, tabula
 hec inquit linea, At quantum ab hac, plani de finitrix
 distare debet? Aut ubi corpora collocabimus? Qui pro
 spiciat, nisi iam in pedes despexerit, prospiciet à pedibus, uni
 ca sui ad minimū dimēsiōne? Ducatur itaq; quot uolueris
 pedū linea hec, Mox deīde heic lōgius attollatur alia in
 humanā staturam Sic, Ex huius autem ipsius uertice du
 catur ad extremum æquorea linea Sic, itidem ad omniū
 harum porcionum angulos Sic, ubi igitur à media æquo
 rea perpendicularis hec, cum ea que ab uertice ad extre
 mū ducta fuerat, se coniunxerit, plani finitricis Linea
 terminus heic esto, quod si ab equorea ad hanc finitri
 cem, ab laterali ad laterālē, absq; ipsarum angulis ad an
 gulos, plurimas hoc modo perduxeris lineas, descriptum
 etiam collocandis personis locum habebis, nā & cohærere
 & distare uti oportuerit his ipsis debebunt interuallis,
 Atq; ad hunc modum differuerint, Nos nostro more for
 sitan distinctius, Sculptoriæ perspectiua pars quā ad
 totum opus pertinere diximus, triplex. Nam triplex om
 nino Speciendi legitimus ordo, In Rectum quom uideli
 cet intra extremas hasce uerticis ac pedum lineas uisus
 dirigitur, cuius ratio proprie uti arbitror $\Theta\omega\tau\kappa\eta$
 nominata, In Sursum quod ad usq; medium Horizonta
 supra caput attollitur, que $\alpha\upsilon\omega\tau\kappa\eta$ dicta, Et
 Deorsum quom infra pedes tantumdem demittitur, que
 $\kappa\alpha\gamma\omega\tau\kappa\eta$ nuncupata, In quibus omnibus quid
 oporteat diligenter considerandum, Ille etenim per spe
 ctus qui fit in rectum, non nisi ad priores peruenire po

terit personas, aut per interualla earum ad secundas, atq; interdum etiam ad tertijs, Quoniam uero hoc ipso per spectu, quæ primo se se offerunt res, paulo plus q̄ ex dimidio prospectantibus occurrunt, itidem et iste in tabula extare primo hoc loco debebūt Sic, Contractius secundæ hoc celsiore, propter rationem distantiæ in plano Sic, Contractius uero et tertiæ, uix summam heinc super faciem mittent, quod ipsum in uetustissimis plerisq; monimētis obseruatum animaduertimus, Ea nanq; oculorum lex est, Priora se se magis ostendent, longinquiora compressius uideantur, Si igitur distarint heinc personæ, ab his quei in prima heic anstiterint acie, prominebit exterius planum Sic, Sin cohærebunt heic à tergo posterioris, nihil id ita oportebit, Quom uero suspicitur, atq; in alto aliquid loco si gnificare uoluerimus, uerbi gratia hominē hunc in summa specula, Nautam heic in summa turre mali, aut Dædalum etiam si libuerit cum Icaro uolentem, consi derandum qua distantiæ, quæue id altitudine ab hoc ipso suspectionis centro fuerit, et quantum illinc radiorum unū quodq; suscipiat, Nā heic propius, iste remotius, hoc maius, illud minus esse conueniet hoc pacto, Sed quid hoc est Leonice aciem nostram quom attollitur, superas etiam domos deorum scandere, quom dirigitur, xl milia pass. ulterius non progredi, sed in conuexum terminari, quom uero demittitur, in ferius pedes non transire, Et tamē que sub pedibus sunt nos terræna semper spectare: in quamcumq; uero de feratur parte centesimo passu hebetari? Ascendimus enim Cremonensem et nos terrim, eo quom accessissem nuper ad grammaticos salutādos, Lugarium cuius cum gnato mihi fami

liaritas, et Caietanum uestrum ut narrare solebat in
græcis litteris cōdiscipulum, neq; uero putetis ulla me re
in tota illa prouincia delectatum magis q̄ consuetudine
quorum est feracissima grammaticorum, q̄ multos Bri
xia, Bergomi? Taberium, Britannicum, Hospitem in
primis meum Clementem, qui claras facit suas uideri,
Minutulas quasdam ubi grammaticam doceatur Athe
nas, Quid uero me grammaticis non delectari Grāma
tico patre natum? Sed iam ad propositum, Sin itaq;
despicietur, quando is est frequencior multoq; diffici
lior prospectus, maiorem et curam et diligentiam adhibē
dum nobis erit, Tunc enim despiciendi hec ratio tra
ctabitur, quoties plurimam rem aliquam ostenderit
ueluti, magno in populo quom sæpe cohorta est sedicio, pu
gnas, prelia, urbes, et eiusmodi, quod ipsum fieri aliter
non potest q̄ de spectu Etenim in omni re tumultuosa, spe
ctaturi semper altum cunscendimus, Quare quoties
multiplicē uoluerimus rem ullam talem prospectancium
oculis subiicere, ad hanc ipsam despiciendi rationem de
curratur, Ac que primo in quam uelut partem se offerūt,
proximior heic loco statuemus, Que deinde intermedio
heic conspectiore, Que postremo heic celsiore, eum in
modū ut spaciis Queq; suis interdistingta, suo si cordi
ne dignoscantur, cuiusmodi intelligitur illud, uidet ilia
cas ex ordine pugnas, Bellaq; iam fama totum uulgata
per orbem, Atq; ille uterq; Vulcanius clypeus, Constat
enim tota hec in uniuersum perspectiua, dispositione,
ut intelligamus quacumq; ratione spectetur, quantum ab
alio aliud distare aut cohærere debeat quot necessaria
sint ad illam rem si gnificandam personæ, nō aut nume

ro confundatur, aut raritate deficiat intellectio Dicerē
equidem de hoc ipso genere toto singulatim plura, nisi
prudens Artifex que dici possent, ex supradictis facil
lime cuncta deprehenderet, Intelligendum est autem in
recto perspectu, tabulam ipsam pro pariete, In sursum
pro aethere, In deorsum pro terra accipi oportere, quāq̄ in
ter se una semper egeat alterius, ex qua re sola per spe
ctiua rationis huius lex tota dignosci poterat, Igitur ani
maduertite, libet unico uobis exēplo rē omnē significare,

Esto heic Sagulatus Hannibal, heic purpurati Roma
norū duces, Paulus et Varro, heic Romana manus, heic
Carthaginensis, hac fluiuius, heic et caedes, Dirigatur age
nunc aequor, in rectam oculorum aciem Sic, certe non ui
detur, Deprimatur hec pars anterior, iam melius. Age
adhuc, etiam melius, Age adhuc in perpendicularum, ap
tius, ita semper oculus rem sibi subiectam quaerit, Esto
rursus hoc pulpitem cubitis age alium tribus, si res quae
in eo fient uideri debebunt, certe aut iis quei posterius
sunt, ascendendum erit, aut certe quasi hic liber quom
legimus attollendum pulpitem, ita nunq̄ et heic erit a na
tura recedendum, Hanc uero triplicem Speciendi rationē
à pictore quisquis ille fuerit animaduertimus pbelle se
mel adseruatā, Ita. n. is Danaē cōposuerat, ut si pro spi
ceres auarā ipsam puellam stupefcentem uideres, Sin su
spiceres, Iouem iam iam è nubibus descensurū impluuiio
putares, Sin uero de spiceres, proximas regiones aurea
conspersas grandine mirarere, Sed de uniuersali Per
spectiua hec satis, Altera uero per spectiua pars
que singulas considerat rerum pariciones est quidem
illa uulgaris, Pictorumq̄ pueris usitatissima Sic, ta

men ut summam affectus uideri possit, quisquis eam recte tenuerit, Est autem nihil aliud hec per spectiua, nisi que dum in reddendis rerum omnium utcumq; paruerint similitudinibus uersatur, que non ita sunt, ita tamen uideri faciat, Id uero ex mentita potissimum longitudinis mensi one, siue hominum, siue ædificiorum aut cuiusuis alterius alicuius corporis, Quom ab sua rectitudine prospectari desi erit, siue rotundam siue triangularem quadrangularẽmue aut quamuis aliam lateralem habuerit formam, Nam continuo ad concisionum quas decurtaciones uocant, difficillimas rationes deueniendum, nostra tamen quantum fieri poterit demonstratione facillimas Rotundas igitur omneis rerum omnium formas concisione præstabimus, Sic, Esto hic circulus, hec rota, hoc age potius speculum, Efficiatur primum ex eo quadrangulus Sic, Mox undiq; de lateribus, et de angulis ducantur quæ intersectentur in centro lineæ Sic, Deinde productis ab hoc uno latere duabus his lineis, eodem spacio circuli fiat hic triangulus, quo ex dimidia parte dissecto, totidem rursus ducantur & heic quot in priore circulo lineæ, simili ratione, Qua igitur heic intersectantur, cẽtrũ erit huius alterius, hoc pacto Esto præterea si uoluerimus idem in latus spectari Sic, Ducantur de iisdem ambobus lateribus, diametri spacio, in directum lineæ nam heic tanq; compressura cogitur, hoc modo. . . Similiq; etiam ratione ducantur per latera, perq; angulos lineæ, quo quidem spacio uidebitur angustari totum sic, centro adhuc in intersectione seruato, Triangulares autem quadrangulares, lateralesq; omnes nã una fermè omnium ratio, diuersiores, in huc

fient modum, Esto hic liber, Homerus est, nostræ de
licæ, quem nunq̄ temere à me longus, abesse patior,
Esto uti apparet in pluteo rectus, recta etenim primo eẽ
omnia oportebit, quecunq; in aliam erunt status rationẽ
transitura Sic, Ducantur de omnibus quattuor angulis
in longum paralleli lineæ, paulo & sursum & deorsum
us, ut liberit, age Sic, Singuli autem & heic anguli
suis contineantur lineis Sic, uiaetis ut iam resupinarit,

Speçtetur idem & à tergo in hunc modum, Altitudo
hec, ipsaq; latitudo, non enim dum Sic apparuerint,
quicq̄ de iis comminuitur, erit huiusmodi, æquabilis autẽ
hec superior paginarum planicies, productis paululum
ab latitudine lineis in sursum, Sic, Item & hec in fe
rior ad eandem rationem status, Sic, Nonne præsen
tata uobis species uidetur? Quin et apertius ut heinc
sit Ilias, illeinc odyssea Sic, Ducantur de singulis an
gulis in longum, eodem ut diximus paralleli modo Sic,
Suis mox unusquisq; descriptus finiatur lineis Sic, q̄
propè eadem oculis, in hanc alteram commutata nunc est
forma illa prior, Sed iam altero contenti exemplo eri
mus, Esto hic. M. T. Ciceronis uel C. Casaris facies ad
perpendicularum discriminatrice linea nullam declinans in
partem, sed, perfectissimo contutu perspicuens in hanc
M. Antonii uel M. Catonis, hoc modo, ut reliquũ iam cor
pus, cuius hec eadem est ratio, dimissum fecerimus, Pũ
ctus autem quo terminatur frons, Aristotelico more sit
a, in Interciliis oculorũ heic sit b. In extremis heic nari
bus c. heic in mæto sit d. uertex e. gula in ferior g. mute
tur inde prospectus, et ad mediũ usq; horizontalis tollatur,
dirigaturq; acies in signum hoc ubi sit littera s, hoc modo

Ducatur nunc Linea directa a B, ad S, Sic, Reliquæ
itidem hæc suo intervallo similiter Sic, En ut perpendi
cularis que modo fuerat, nunc obliqua, quin, & Cæte
ræ partes, intra suas continebuntur lineas Sic, Simi
li etiam modo & hanc alteram. M. Catonis In de spe
ctum, suspectum, aspectum, ex dimidio, Sexquiculo,
Vultive toto, diueterimus in mille uarietates, Sed re
rum omnium similitudines quemadmodum ex concisioni
bus reddendæ sunt, in aliam diem transferemus, Est
enim maximi ut mihi quidem uidetur negotii, Satis mi
hi nunc sit eam uobis breuiter significasse, Atque equi
dem uideamini nescio quid aliud agere, uereorque ne iam
permolestus esse occiperim, Sed quandoquidem cepistis
obdurate, Mihi de Statu Motuque pauca quedam hoc lo
co dicenda, Status igitur unde Statuæ dictæ, Alii sunt
recti, Alii flexi, Alii uero & Obliqui, Recti status
ii sunt, qui sui natura constabunt, nullamque omnino
uergent in partem, ut quomastamus, Flexi sunt quei
primum à rectitudine declinauerint, ut quomproni supi
niue accumbimus, Obliqui uero, quom aliquo facies
auertetur, membraque ad actionem distorquentur, Quo
rum omnium certissima ratio his ipsis continebitur fini
bus quos hic effectus comprobabit, Omne quidem
corpus, nisi extrema se se undique contineant librenturque
ad centrum, collabatur ruatque necesse est, Stantibus
itaque si c nobis pede in uno, si quo motabit corpus, decli
naritque à recta linea caput plus pede, necessum concide
re, Quod in uis uideri manifestissimum potest, quos
Græci & Χοιροειτάς nostri haud nimis inepte funa
bulos dixerunt, Illorum enim corpora sic librantur, ut

si quam in partem inclinarint, iam iam ecce casuros speramus, Sin uero uortatur in dextram facies, perpendiculararem ipsam ab extremo narium lineam, dextri pedis quo semper inniti solemus exteriorem nodum non progredi, Aut si in sinistram, interiorem sinistri uix attingere, Sinistrum uero pedem non longius ab dextro ire q̄ pedis unius spacio, Motum uero, neq; enim que à principibus philosophiæ, ipsoq; Platone nostro dicta de statu motuq; sunt, repetenda nobis hoc ipso in loco duximus, queidam sunt primi, ut quom incipimus moueri, Queidam medii, Quom intra iniciũ finemq; uersantur, Queidam ultimi quom ad finem ferè peruenierint, nec dum firmantur, Si enim firmarentur, Status quidem dicendi essent, non motus, Quare & illi Status laudantur, qui uel à motibus facti uidebuntur, uel in motus transierint, Motus præterea aut sunt faciles, aut uiolenti, Faciles motus sũt qui remisse nulloq; fiunt conatu, ueluti quom deambulatur, Violenti sunt qui uires conatusq; uehemenciores exprimunt, ueluti quom accurritur Quom trahitur pelliturq; huc uersus & illuc, Eiusmodi sexcentæ sunt uarietates, Alii fiunt huc illuc in Rectum, Alii in dextram, Alii in sinistrã Alii feruntur insursum, Alii in deorsum, Est autem uti status & motus. ita & ocium, Ocium uero alterum est liberale, Illiberale alterum, Liberale est ueluti quom philosophos mortẽ commentantes, uti apud Aristophanẽ Socrates est, in cista suspēderimus, Illiberale uero iam dudum in omnium pictorum consuetudinem uenit, Precipuèq; solitum fieri à Mantenio nostro, ubi negligētes famuli modo accumbunt, modo dominorum imperia

deoscitantes expectant, modo inertes, stupidiq; manent,

Quod oportune factum si fuerit, iocunditatem simul atq; ex uarietate gratiam afferet, Sed enim superioris perspectiua species, quas tamen de Hermogene mutua bor Regituo, potissimum dux, **σΑΦΗΝΕΙΑ** Quō salicet spectantium oculi quadam afficiuntur per spicuitate, Sic, In medio classes aratas actia bella cernere erat, totūq; instructo Marte uideres feruere Leucatem, autōq; ef fulgere fluctus, Itemq; illud, Namq; uidebat uti bellā tes p̄gama circū, Hac fugerent graii, premeret troiana iuuentus, hac phrygas in staret curru cristatus Achilles

Et **ΕΥΚΡΙΝΕΙΑ** Quom uidelicet exornatu queq; suo ac decore placent, Sic, scuit in medio certamine maiors celatus ferro, tristeq; ex aethere diuæ, & sassa gaudēs uadit discordia palla, Posterioris autem huius tres, **ΕΥΑΡΤΙΑ** Quādo salicet ex ea re quodq; præcesserit, quodq; fit, euidentissime representatur, Sic, & uersa pul uis inscribitur hasta, leuiq; patens in pectore uulnus, **ΕΜΦΑΣΙΣ** Quom quid ex ea ipsa re futurum iam sit commostratur Sic, Constitit in digitos extemplo arrectus uterq;, Manet imp̄territus ille, hostē magnanimum op periens, et mole sua stat, **ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ** Quoties dubium fit, que medio locata res est, huc potius an illuc referri oporteat, Sic, Lora tenens tamen, incertum enim uideri posset, id ne sit $\frac{q}{q}$ hæreat curru resupinus inani, an $\frac{q}{q}$ ceruixq; om̄aq; trahantur per terram, Salicet inter illas media, Vt enim altera mani festiorem que nondum acta est, rem facit, Altera futuram ostendit, Ita & hec rem utrinq; dubiam proponit, quod in Polignoto thasio pellaudarunt, Fertur is militem ita pinxisse.

ut diiudicari haud ullo sane pacto potuerit, condescendere
mallet miles equum, an mallet equo descendere miles,
quam rem et ipsi nos Sculptura nuper imitati sumus, An
non Homericum illud glauci, Ante alios semper magnis
excellere rebus, habere in animo semper debebimus?
Item ἡ πόρτα, quoties plus quā fiat intelligitur, cuius
generis fuisse aiunt picturas Protogenis Sic, Trunca ma-
num pinus regit, Demissum lapsi per funem, Indutus at
olim Demolos cursu pallantes troas agebat, Sed in om-
nibus hisce præter quā in Amphibolia unico hoc semel Poe-
tæ, nam qui apud Sculptores nostros inuenias: exemplo
contenti erimus, Intextus quæ puer frondosa regnis ida Ve-
loces iaculo ceruos cursu quæ fatigat, Acer anhelanti simi-
lis, quem præpes ab ida sublimem rapuit pedibus Iouis
armiger unais, que rogo Enargia? Quid uero et hec
que sequitur Emphasis? Longaui palmas nequic quæ ad
sydera tollunt custodes, Quid uero et hoc postremum?
Scuit quæ canum latratus ad auras, quam multa ex eo in-
telligentur? Pueri certe speciosissimi pacienciam, Intē-
perantissimi raptoris incōtinenciam, qui nec stragula quæ dē
expectarit, Sed iam de Graphice satis. Altera uero
Ductoria pars, quā ψυχικὴ hoc ē animacionē uoca-
uimus Sola quidē μιμησις continebitur, hoc ē imitacio
ne, Cuius tanta ut mihi uidetur, uis est. ut uel solam eā
posse Sculptori satis esse affirmarim, Ecquid tam multa?
quæ Angustissimis ecce terminis Sculpturam, finiuius.
quæ facilem ecce uiam commostrauimus? certam breuem
Antiquissimam, Et que sola Lysippum eo usque perdu-
xit, ut ab alio se effingi etiam edicto uenerit Alexan-
der, Credendum est enim ostensam hanc sibi ab Euponi

po p̄ctore, ac uere Eupompo uiam tenuisse semper, neq;
ab ea unq̄ diuertisse, Ille etenim quærenti Lysi p̄po, quē
potissimum artificem sequeretur, animo strata multitu-
dine, respondisse fertur, naturam eam imitandam, nō
Artificem, Nos quoq; hortamur, admone facimusq; idē
īdem omnes quci Corinthii, non thuscænici esse cupiūt,
ube corporis circumscriptionem fecerint, remq; ad ge-
stus Symmetriamq; perduxerint, naturam ipsam dili-
genter inspiciant, habeantq; & elegantissima & pulcher-
rima corpora, nam, quod Zeusi Crotoniatis docuit,
Perfectam in uno corpore pulcritatem haud facile inue-
nias, Si nudos inq̄ fecerint, nuda, & quos uoluerint ge-
stus aptissime imitantia, unde singulorum membrorū
iuncturarum, neruorum, uenarum, rugarumq; paricio-
nem ad suum opus deducere possint, Scio quid ridetis,
Arguisculi estis plusq̄ speraram, Alia quidem appa-
rent in Herculis, quoniam Hyla non licet tergo, Lacer-
ts pectore, cruribus ac toto deniq; corpore, hydræ an-
ficientis, Alia cum Anthæo Luctantis, Alia tauto cor-
nua dissipantis, Alia aliter agentis, Dulciter tamen,
ac non uti ab eo factum est, qui Coleonum ad Pauli nup-
posuit, Ille enim ita ut aiunt cruditer equum imitatus est
ut non aliud q̄ denudati equi facies uideatur, Sed satis
quidem ut arbitror à nobis dictum est, De ea parte quā
maximam putauit Donatellus, de signacionem, ac rusti-
cioribus uerbis, que tamen si pensitentur, dexteraq;
adiiciatur, Sanè q̄ pulcherrimum opus efficient. Nūc
uero de altera parte dicēdū esset, quā nos ΧΗΜΙΚΗΝ
siue fusoriam nominauimus, que quoniam & feda et
saliginosa est, eam si uidebitur, prætermittamus, Non

enim cera non buxus, Sed creta, sed stercora, carbones
follesq; tractandi, Mouenda liparenfis officina, Exer
citandi Steropesq; Pyracmonq; Ac satis dudum estis
hoc sermone nostro de fatigati. REG. Nisi tu dicendo
nos quidem nequaquam sumus audiendo, ut pro utroq; agam.

LEON Perage, nec iam causari occipias, Tu Ego
Sic, Chimice unde in famis illa omnibus usi tantissima
saeculis ars dicta, que circa metallorum exalteracionem
uersatur, In duas a nobis diuidetur partes, In forma
rum confectionem, & in metallorum in formationem,

Formas autem nunc eas intelligimus, quae speciem de
cera suscipiant, contineantq;, ac postremo tandem fide
liter reddant, In quibus Creta potissimum natura consi
deranda, ne sit tenax, ne terrea, ne turpis, Mollitur
deinde, subigiturq; tomento uel uentre equino, pari por
cione, quoad neutrius discrecio fiat, additis interdum
cineribus latericioque puluere, Desi catur, Eraditur,
Excribratur, rursus per fusa aqua lutescat, neq; durius
neq; mollius, Dicerem quid prima, quid secunda, quidue
tercia sit illinicione obseruandum, quemadmodum postre
mo ferreis uinculis cogenda, Quemadmodum decoquen
da humanaq; sint forma, nisi consulto uos hec ipsa
uidere quam audire malim, Atq; equidem puto uos in offici
nis istorum quei bellicas murorum machinas atq; ara so
nancia fundunt inter fuisse, In metallis uero ipsi in
formandis diligentior profus erit ratio adhibenda, Ne
chimi starum elogio, operam simul et carbones perdidis
se uideamur, in qua quidem re summum erit metallorum
naturam cognoscere, atq; ubi deliquerint ebullierintq;
informare, Neq; uero est quod physiologica nunc ad

duam, uosq; ego doceam que sit auri, argenti, æris, stagni, ac cæterorum natura, Quid ue ex horum con fiat permixtura, Equidem nolo noctuam Athenas, aut uide ri Chimicæ sciens, Intelligendum tamen æs temperari solere multis modis, Alia enim ununtur temperatura cam panarii, Alia et nos, Que sciencia de fuit Donatello, Nunq̄ fudit ipse, campanariorum usus opera semper, Illorum temperatura, Vicenæ interdum, et ex qualita te æris, trigenæ Libræ stagni in centenas æris, No stra uero aut Statuaria, aut Tabularis, aut Sigillaria Statuaria hec, duodenæ stagni in centenas libras æris, tercia parte collectanei, Plumbum quidem ipsum æri non admiscetur, Additur tamen plerunq; ad colorem, Nî gri plumbi porcio decima, Argentarii uero, id enim est al bo nigroq; pariter mixtis, uicæ si ma, colorem contrahet, quem dixerunt græcænicum, Plumbi nigri duodecima addita Cyprio purpureum, Tabularis hec, Denæ li bræ stagni in centenas æris, Sigillaria uero hec, fun ditur æs collectaneum longo usu perdomitum, si mul orichalchus pari porcione, in singulas libras additis in terdum binis uncis stagni, interdum si rutilus quæra tur colos tutia, Nam si albus Sic, Collectaneum æs de purgatum fundito, arsenici nitriq; de fumatorum ternas uncias, in binas eius æris libras, fru stillatim conuicito, ob turatū in uase percoquito, postremum in fundito, dealbe scet sic in speciem argenti, Si post noricæ fornacis nobis ferrū eliquaretur, commo dius plurima fieret colorum in ære diuersitas, Ac scite qdē Aristonidas, qui quū ues a ni Athamantis filium præcipitare uolentis furorem, et mox præcipitato illo resu dentis penitenciam uellet expri

mere, ferrum et æs miscuit, ut eius rubigine per nitore
 æris relucente, rubor exprimeretur uerecundia, Ple
 riq; tamen inuenti quei affirmarent, Si ferri scabem sub
 tilissime delinatam, Arsenico pariter saliq; permixtam
 ardentissimis fornacibus diem totum calcinatam feceris,
 adæo permolliri, ut argento atq; ære facilius colliquari
 possit, Rursusq; obdurari, si candens intingatur aqua
 frigida, Liquatum æs emendatur sale tartaroq;
 Ebulliet, ipsoq; in iactu depurgabitur à Scoria, iniectis la
 cinis Lini ceratis oleatisq;, Ebullicionis autem per
 matura signum, nonnulli dixerunt esse fursur inie
 ctum, si peraccendi statim non effumando uideatur,
 Pleriq; dum Scoriam fecerit expectant, frustra uero
 speraris ullo quo uis artificio, recte in formari metallū
 posse, nisi iam decoctissima prius forma, suas uti, quot
 ue oportebit spiramentorum emissuras habuerit, Sed
 hec audiendo aut parum profunt aut nihil, Igitur ad offi
 cinam, Ac si qua id ratione uerbis explicari possit, non
 de ullo melius q̄ de poeta cognosceretis, quō sic ait, Stri
 duntq; cauernis, Strictura calybn̄, ac fornacibus ignis
 anhelat, Fluit æs riuis, auriq; metallum, Vulni ficusq;
 calybs uasta fornace liquescit, Ingentem clypeum in for
 mant, Sed quoniam sæpius per imprudenciam eue
 nit, medio ut iactu metalla de fecerint, multum enim fa
 cit ne id ipsum accidat, si scierimus quanta metalli cuiusq;
 portio correspondeat Argillæ Ligno ac Cera, Ponam
 hoc loco que inueni ab alijs tradita, Singulis libris Ar
 gillæ correspondebunt Nouem æris, Ligni faginei xiiii,
 Cera uero vi. Aeris albi viii. uncia & semis, Cyprii viii
 drachmæ iii, Orichalchi viii uncia ii ac semis. Stagni vii

viii uncia x drachma iiii, Argenti xi, uncia vi. Plūbi xii.
uncia ix. Auri xix uncia q̄; tres, ut drachma nouem e f
fiant unciam unam, nonnulli in quadratas formas cu
bitalis undiq; mensuris. DII. Mill. pōdo aeris dixerunt
in fundi oportere, sed quisq; sibi homo prudens rem om
nem certam faciet experimento, ante q̄ fundat, Si tamē
meminerimus sēp meliorē esse condicionē eorū q̄bus res
super sunt, q̄ q̄bus desunt, multoq; semper oportunius
hoc esse ut demi possit, q̄ ut addi oporteat, Nam quid
ego dicam, de commissuris, Stultissimum quidem existi
mo ubi res semel integra fieri poterit, in frustra cis
iungere, ut iterum iungas, Si tamen ita necesse fuerit,
Mihī quidem eas in triangulorum speciem fieri in hūc
modum ... placeret, Nam & pertinacius hārebunt et
dissoluentur temere nunq̄, Sed, REG. Sed, istud
tuum memineris, Quāso cur antiquam & in famem fe
ceris artem Chimiam? Operæ precium, EGO tum in q̄
Regi. Ferunt Pellem illam Arietis auream, ad quam
cum delecta arguunt heroum manu, celeri prouectus est
Iason Argo, non Pellem ipsam uti ex hoc eo Poeta fin
xerunt, Sed arietinis chartis fuisse librum, qui confi
ciendi auri & argenti rationem contineret, Eius uero
artis uti & cæterarum omnium innumerabilibus penē
seculis peritissimos dicūt fuisse Aegyptios, ac longo post
tempore Diocletianum Cæsarem ob proximarum rerum
in ea prouincia suspicionem, conuictos undiq; artis il
lius libros omnes comburi iussisse, ne qua ciuicias ampa
rarent, Pecuniarumq; copia fidentes, Romanis aliquā
do Aegyptii bellum in ferre auderent, atq; ex eo publice
semper habitam flagitiosam, Sed si unq̄, nunc certe sic

gicio siſſimam, que per ſida pleros iam regnatos, iam mendicare cœgit, Nunc autem ad, Sed, illud noſtrum reuertamus, iamq; ad commodiſſimam Sculpturæ ſpeciem ΕΚΤΟ ΘΩΣΙΡ que dici à nobis efformatoria poteſt per tranſeamus, Nam de tota in uniuerſum Sculpturæ materia ſatis iam dictum uideri uelim, TRACTATUR autem ea quadriſariam, Siquidē Creta, Gyſſo Cera & Puluiſculo conſomamus, Creta Sic, Argillam ipſam fictilē accipito, In aquam collique facito, quod ſubſederit tenuius ad ſolem, ad furnum are facito, in puluerem redigito, Excribratum paulo durius impaſtato, Mox quod uolueris ſigillum ea ſemel imprimito, & ſiccatum ſi glina concoquito, Ita capillū etiam efformabis, Gyſſo Sic, illud uero calcis ſpecies eſt, Aiunt in Cypro & Thebis ꝑ̄di, Sed nil re fert, dum Bononiēſis Appenninus mirum q̄ in ea urbe Gyſſum abundat, Dum & Alpes id nobis ſufficiant, Eius autem triplex eſt ſpecies Marmorosa, Gleboſa, & Aluminosa, Marmorosa quidem utilior, nam & ſculpitur ad Statuas & ſuum morem decora pertinacior, Mirabilē ea nobis uſum præſtitit nuper ad lacum Sebinum, quem nunc accolæ ab oppido quod ab eius uti arbitror portorio nomen acceperat, Gyſſeum uti & ab ardea Benacum, etiam corrupto uocant, At quāta me noua uoluptate affecterunt illi lacus, illa eius pro uincia quam quidem oppidulati per agrarum iucunda felicitas, In Ethruria quoq; ex eo Gyſſo toreumata mirati ſumus, Quum ex alabaſtrite uiderentur, tantus erat lapidis illius nitor ſplendorq;. Aluminosa uero ſi pelluxerit, ad id quod uolumus, longe commodior, nā de altera nihil oportet, decoquitur furno lente calido, teri

ur pilis ligneis, Exscribaturq̄, Statim ut tepescente aqua
permaduerit, superin funditur, ube peraruerit, tollitur,
Quod fieri salua re nunq̄ poterit, nisi prius oleo illitū,
aut plus semicirculo fuerit occupatum, Nam primum hoc,
deinde & illud efformabimus, quoad integram rem ha
bebimus, continebunt autem se se frustula firmitus, si
quod erat prius, excavatum inueniatur à posteriore, ut ī
commisuris, Emendabitur autem huiusmodi formula
ad ceram rursus plumbeamue effigiem hoc pacto, De
siccato rursus, Sed furno calidiorē, Quoties oportuerit
in tepescentem aquam, si sis ceram immisurus immer
gito, Si, Cavitas placuerit, post paululum ube infusa fue
rit, effundito, Si uero plumbum proderit eam optime de
sicari, plumbumq̄ ipsum nigrum albo quod marchi si tā
uocant & antimonio temperari, xii porcione. Cera autē
efformabimus Sic, liquefiat primum, Mox ad eam ra
cionem quam diximus super fundatur, uel si commodius
fiet, in eam ipsa res conmergatur emergaturq̄ donec
amictu uestita fuerit crassiore, frequēcius, desecatur
acie tenuissima, adaperiatur, iungaturq̄, Ad soliditatem
in funditur Gypsum, Ad cauitatem uero que sola in his
admirationem habet, etiam uti docuimus, cera, sed si
prius illam humor circum fluxerit liquidus, Cuius quidē
inuenti ratio, & si in uno prius architecto quondam con
siterit, iure tamen quando illius cum ipso deperierat,
mihi debebitur. Cavitas uero ipsa, ube cretatum fuerit
extrinsecus, accipito tanq̄ de Gn. Flauio rem secretissi
mam, replebitur Argilla quam edocuimus tomento & e q̄
no uentre subacta, mixtis puluere latericio, interdum
molari, interdum nitreo, Sive etiam adustarum forma

rum, calx uiua, cimeribusue, Puluisculus uero qui optinus sit, dum queritari à multis solitum, Is autem aut Natiuus est, aut Facticius, Natiuus qui per se nascitur qualem nos nuper in agro Cremonensi deprehendimus, Facticius uero qui fit, Fit autem de ea materia que uim ignis omnem suscinere ac pati possit, Quare non unus habetur, alii enim ex pumice, alii ex ossibus deustis, alii ex Scobe ferri, alii ex colliquato in fornacibus laterice, alii ex Smirillo, alii ex rebus aliis, Ego uero omnes modis omnibus expertus aptissime utor uel ferrugineo uel latericio, Ferrugineus fiet Sic, Accipitur Scoria siue etiam Scobes ferri subtiliter delimita, Purgatur, Impubis pueri urina acetoue, Semimenstri spacio perfunditur, Aduritur fornacibus, Teriturq; pilis, Itemq; id rursus ac rursus dum ad eam tenuitatem peruenerit, qua tactum effugiet, Mox quando opus erit, humectatur aceto aquaue salsa, Latericius autem Sic, Lateres ardentissimis colliquati fornacibus simili modo teruntur, Simili etiam modo minutissimus puluis factus inebriatur, Conformatur stacionibus, admoueturq; prunæ, ut nihil humoris permaneat, deniq; perigne sciat, Quod si puerilem tantum urinam ebiberit, nullo ferè opus erit igni, uix pauculo calore, candensq; hoc natura miraculum cõsiderate in fusum metallum nõ apullescit, Nõ parum autem cõtulsi e iudicabunt, atq; q̄ metalli iactus fiat, candela fumus subiectus, præsertim si res ita subtiliter celata fuerint, ut facile iniuriam pati posse uideantur, Dicere quidem hoc satis esse, nisi exornandus quoq; nobis esset et finis, Constat autem finis perfectione, perfectio ipsa omnis perficitur, extremorum dimotione, et pulcritudinis

inductione, atqui extrema ut in cæteris rebus sunt Ex
cessus & carencia, Excessus Scapello tolluntur & lima,
Carencia uero medietur aduicione et adiuñctione, Adiu
ñctione hoc modo, Terebratis crebro lateribus inducitur
tur, uti oportuerit, cera, cretetur deinde, Mox & emissa
cera, & Argilla decocta, in fundatur sui generis metallū,
Adiuñctione uero, quom adglutinamus Sic, colliquatur
ut mos est fictili uase oricalchus, additurq; si ngulis eius
libr. uncia arsenici, teritur deinde in mortario aneo, qui
puluis permixtus boraci, in spargitur commissuris, appo
niturq; igni ad eliquacionem, conglutinantur plerunq;
ara, stagno, & pice, inductis ferro candenti. Pulcritu
do autem omnis perfecta uidebitur leuatura & coloracio
ne. Leuatura quom delimationis a speritatem tollimus cæ
lo, nitoremq; superinducimus pumice, stilo calibeoue de
te quæ bronitorio uocāt, Coloracione uero quō suū cuiq;
parti colorem damus, Idq; uel iactu ipso ex sciencia chi
mices quam præmostrauimus, uel post iactum, hoc mo
do, Albus color precipuus argento Sic, deducitur ar
gentum optimum in brachteolas tenuissimas, malagma
turq; uiuo, deinde cum aqua nitri & aluminis ferreo su
perinducitur stilo, mergitur oleo feruescenti ad affacio
nem, imponitur pruna candenti, Ebullitur in aceto sale
locio tartarogq; leuaturq; rursus bronitorio, Aureus
color ipso fit precipuus auro, eadē racione qua et albus
argento, nisi quod in oleo perfrigi non oportet, Id uero
si temperatura caruerit stagno, aliter enim res agetur
ipsorū brachteis, Fiunt et huiusmodi colores multis aliis
modis, quei quoniā, nec ita perpetui, nec meliores, ne cu
rauerimus, Crocus autem proueniet in prætextis co

lor, Si perextersū si gillum candenti superimponatur la-
mina, quoad eum ipsum uidebitur colorem contraxisse,
Frigeſcatq; paulatim, Viridis si perhumectetur aceto
salſo, Niger, aut ex liquida picis uernicatione, aut ex pa-
learum, si prius emaduerit, suffumacione, Hi quidem
nunc ſat erunt, dum captabimus & reliquos, Nam ipſi
oculorum ac pupillarum colores, de India Muranoq; pe-
tendi, Sed de India ſane in ſua illa Minerua Phidias,
de Murano nos & commodius & fortasse etiam melius

Sed nunquid celaturam ipſam præteribimus? non qui-
dem ut eius rationes, quas omneis ostendimus, explicen-
tur, Sed ut quid ſit, quom celaturam dicimus iſtelligatur.
Eſt autem celatura ut uno uerbo expediam, quom ac pla-
na ſuper ſicie exculpiuntur effigunculas excavando, In qua
cunq; id fiat Regimateria, que per ſi ſtat eadem ſemp
neq; imagines plus q̄ ex dimidio prominere uideantur,
Potiſſimum tamen metallica, atq; argento in Scyphis
ad ſimilitudinem huius quod circum ſupraq; complexu
terram continet caui cœli, quod à Pacuuius dictum, uti
plemyrium undosum à Vergilio, Sed alterum ornatu,
dedit appellationem huic parti, Alterum obſectu, Decul-
tationi, Species eius, Anaglyphice quando exculpi-
tur ut extent imagines, Diaglyphice quando inſculpitur
ad impreſſuram, Encolaplice quando lamina cuden-
do efformantur, quæ maxime ad aurifices pertinent.
Itē & Toreutice Quom uafa ſibulas, candelabra, &
eiuſmodi ancedimus, latine ut uideo proprie dicta poli-
tura, Nam quum n̄ ſtri à τὸ γυλὸν rotundum feciſſent,
quæ admodum ab ἀρταγός rapacē, et à μορφα formā
quom deinde τὸ γυλὸν uel ipſu uellent, non rotundare, quod ita

oportebat aliam significationem habere, Sed ab ipsis
uerticibus in quibus circumuoluitur tornus, polire dixerunt,
τορνέου ἢ ἰσὶ ἰψὺ reddentes, quod plerumque ad eleganciam
re ferri solitum, idque et posteriores tornare, In hac ple-
rosque nobilissimos honestissime uersatos scimus, nam quibus
hoc quod muscas consecratos nostris principibus praestitisset?
Item et ΕΥΚΑΥΣΤΙΚὸν quam inuistoriam appellabi-
mus, quaeque ea omni fuerit pingendi ratio, circa in parietibus
postquam nec apud graecos ipsos grammaticos satis constat et
iam pridem exerceri desueuit, dehinc eam intelligamus que
ipso tractatur Encausto quod Smalton uocant, uisitatissi-
mam, quom uidelicet argentum, aes, uitrumque pingimus,
id enim pantochromaton, hoc modo, Teritur subtilis-
sime in puluerem, Superfunditur deinde aqua, stiloque
in pingendam partem inducitur, Postremo ad eliquationem
aduritur, Quid uero plura? Ventum ad supremum est
Diximus de affinitate quam habeat Sculptura cum litte-
ris, Aperuimus qualis esse deberet Sculptor, Recensui-
mus, unde, ubi, aut qua de causa cepisse potuerit, Declara-
uimus materiam Statuarum, Ostendimus quot essent Sta-
tuariae species, Diximus de Symmetria, De Lineamen-
tis, De Physiognomonia, De Perspectiua, De Anima-
cione, Chimice, Efformatoria, Exornacione, Postremo
et De Celatura, equidem nihil arbitror restat, cur non
satis a me factum esse putetis, quum non Sculptoriae mo-
do unius artis, sed et totius Statuariae rationes omnes
explicauerim, Nempe huc tendunt, huc referuntur et re-
liquae, non aliter quam scientiae et artes caeterae ad ipsam phi-
losophiam PLASTICE Sic, Fiunt de Argilla in eum
quem diximus morem effigies, Arescunt, figlina deco

quuntur, Postremo quoniam id membratim conglutinatur colla è uiua calce & albumine ouorum, continuo statim, Inducuntur & nouissime colores linaceo nucè oleo, quæ nec pictoribus debere cæperint in Ethruria Plastica, Encausto enim deuitrant, Proplastice autem dicitur quom futuri operis formã Plastes creta finget, ueluti Quom Sculptor cera, protypus, & Architectus ligno modulus, Maximo hec olim in usu, nihil ferè moliebatur nisi ex Proplastice, ex ea enim et futura deprehenduntur errata, et nullo prius quæ fiant incommodo castigantur, multoq; aliter quæ isti nostri opinantur, ipsa res citius expedietur poposito iam exemplari quod imiteris.

TOMice uero Simplicissima omnium species, ut que ipsa tantum modo sectione Glutino & picturatione perficitur, Glutinum autem eius ichthiocolla, Item calx mastice caesusq; pari porcione, simul omnibus contritis.

PARadigmaticè itidè, Exprimuntur creta cræue liquenti effigies, Gypsum mox infunditur, deinde calda aqua, ubi dissolum saponem feceris ad marmorei nitoreis gratiam inebriatur, De factus autem Gypso rursus addito castigatur.

COLaptice itidem Scalpello perficitur lima terebroq; ad nitorem postremo ipsum lympha & pumice, Glutinum uero si quid forte acciderit hoc, mansam masticem, atq; in cera modum perdomitã statim ad applicato, Item & Sic, picem, armenium, cerã admisceto, et concal factis frontibus ad moueto, Sed quo res expedior fiat, In colaptice hec obseruanda, lapidè, dimetiri in longum septempeda, perpendiculari quam à discriminatricem appellauimus linea medietatem de finiri Ex intersectam semicirculorum planum de signari, Heinc

atq; inde pedali mensione corpus iulatum de finiri, Cir-
cino & oris & oculorum posituram deprehendi, altero
pede statuto in perpendiculari, & altero ad extrema p-
ducto, Sed in Academia hanc nostram, α Γ Ε Ω Μ Ε Τ Ρ Ι
Τ Ο Σ nemo, HARUM autem originem sane quondam
olim de Aegypto Sacerdote Solon acceperit, nobis quidē
sēp puellulis non licet, PLasticen tamē ipsā Chaldaeus
Moses antiquissimā ē te status, haud equidē inepte, cuius au-
thor deus ipse primus extiterit, neq; uero aliter uideri
debet, q̄ optimum eum fuisse Plastam, qui hos tam ad-
mirabiliter mundos ita formauit, Tanta uero plasti-
ces huius authoritas, ut eam nonnulli Sculpturae matrē
appellarint, Fertur et à Dibutade Sicyonio Corinthi ad-
inuenta, de amantis filiola beneficio, Floruerūt autē in
ea Promœtheus ob artis excellenciam dictus, raptum de
caelo uitalem igniculū limo immisisse, Rhætus, Ideochus,
& qui primus inuenit ferrum fundere, atq; ex eo sta-
tuam facere Theodorus Samii, Plasticen etiam inuento-
res existimati. Eucirapus, Eugrammus, Lysistratus
Lysippi frater, Demophilus, Gorgasus, Calchothe-
nes cuius officina ceramico uico nomē dedit, Possunius q̄
piscis finxisse dicitur, ita ut à ueris non facile discerne-
res, Arcefilaus cuius proplasticen pluris aiunt uenisse
solitam, q̄ ceterorum opera, In Italia laudatissi-
mus quondam Turanius Fregellanus Nostra etate Vi-
tus Mazon Mutinensis, quem nuper nobis Gallia cum
plerisq; rebus abstulit, Vxor etiam eius finxit & filia
Lucas Rubius Florentinus ex Aurificæ Plastes, cuius
inuentum, fictile opus encausto pingi, Andraas eius ex
sorore nepos, nullis quos ego uiderim posterior, Naturam

exiſtmes ipſam feciſſe que huius manus effinxit, Nam quid ego uobis commemorem, Nannum miniatorem, Dominum ſigulum, & Andream criſpum Patauios?

Ligno uel Vergiliano carmine notiſſimus Dædalus rudis quidem artiſex, ut qui à poſterioribus longe fuerit ſuperatus, Sed cuius opera cuncta diuinum quiddam habere uidebantur, Clarus & in Samo Smilis ægmenſis quæ Callimachus Scelmin appellauit, Dedali ipſius ætate, nec tamen & pari extimacione, non quod inferioris eſſet arte quam Dedalus, Sed quod minus magnis rebus uſus, nullo ſacnore, nulla regum familiaritate, nullo errore, nullis & calamitatibus inſignis, Athenienſis quæ ille ſororis filium interfecit, In Cretam uenit Minoi & filiabus aliquandiu iucundiſſimus fuit, Sed cognita mox eius à rege nequicia, in carcerem eſt detruſus, Inde cum filio ſimul effugiens, Inycum Siciliae urbem ad Cocalum applicuit, Siculi belli aduerſus Cretenſes cauſa fuit, ſcilicet eum Minoe repetente et Cocalo perdenegante, à Cocali filiabus in tantum amatus, ut de Minois morte in eius graciã deliberarint, Itaque per omnem Sicialiam diſperſa, in Italiam quoque ad nos eius fama puenit, At uero hic ægmenſis, anguſtiore patrimonio, niſi ſemel in Samum uectus, uix reor ille ubi egregiam illam Iunonis Samiæ Statuam fabricarat, notus. Eboſe nunquam ſatis elaudatus Phidias, & ſi fabulæ credimus Pigmalion, Gypho autem ob tenue artificioſum, nullus MARmore quidem innumerabiles, Sed quorum mihi memoria potior, hi Attalus Athenienſis primus ut putatur in Graciã Statuarius, Sed certe conſtat inicio multis antea ſæculis et templa & ſtatuas

à Danao dedicatas, Dipœnus, Scylis, horumq̄ discipulus
 Dorcylidas, Mædon Dorcylidæ frater, Theocles, cū
 Egylo patre Lacedæmonii, Dionysius Argiuus, Simo
 æginensis, Cleon Sicyonius, Malas Chius, cum Miciade
 filio & Anterno nepote, Phidias ipse Atheniensis, Al
 cman, & Aggracrius discipuli, Cerfatides Calaber, et
 Bupalus, uti opinor Phœaxates templa deorum architecta
 ri & Statuas bonus effingere, Fortunæ simulacrum
 Smirnaeis faciens, In uertice polū, In altera manu Amal
 thiæ cornu ab Græcis habentem fecit, Tantum eius deæ
 uim & facta declarans, quantum non ipse Homerus in
 tellexit, qui connumerans eam in Cereris hymno, tanq̄
 unam filiarum Oceani, nihil præterea aliud addidit,
 quantum nec deinde uix Pindarus, qui alia multa in for
 tunam dicens Pherepolin appellauit, Scopas, Timothe
 us, Bryax, Leœares, in Mausolæo telando æmuli, Pra
 xiteles in finitis prope operibus, Sed potissimum Venere
 Cupidineq̄ de amatis clariss. Arche sitas, Cleomenes,
 Mnestratus, Eutychides, Philiscus, Timarchides, Polī
 carmus, Heliodorus, Lysias, Agesander, Polydorus,
 Athenodorus, Craterus, Pythodorus, Polidectes, Her
 molaus, Artemon, Timomachus, Cæterorūq̄ innumera
 multitudo, Sed elegantissimo græco Epigramate celebra
 tur Timomachi huius Medæa, que uidelicet amore sau
 cia, natorū sanguine patris iniuriā ulciscens, & seruare,
 et occidere uelle uidebatur, Id autē opinor huiusmodi.

Quod natos feritura ferox Medæa moratur,
 Præstitit hoc magni dextera Timomachi.

Tardat amor facinus, strictum dolor incitat ensē
 Vult non uult natos perderet ipsa suos.

In minimis autem operibus Myrmecides, & Callicrates admirandi, alterius quadrigulam alis muscæ coopertā alterius formicarum pedes, ita subtilissime sculptos traditum est, ut uix intenta propius acie peruideri poterint, NOstris uero temporibus scalpendo marmore insignes habiti, Ninus, cuiasnescio, Nam semper hoc tantū usus est inscriptionis titulo, Nini opus, Antonius crispus, qui cum uobis fuit familiaritas, Petrus Insu bres, Tullius, atq; Antonius eius filii, Sed ne ego Tullium præterierim illaudatum? Equidē ni uererer uisum iri amicitia, non uera laudi datum iudicium de illo meū, dicerem profectō sculptorum omnium quos ulla unq̄ uiderit ætas præstantissimum, neq; indignis ornaretur honoribus, An quid non priora ingenia, priora & miracula rediere? Circum ferebantur in pompæ morem Taruisii epistylorum coronæ quas ille iunior uariis intercellarat foliorum ornamentis, Aderat Crispus partim æmulatione quam cum patre Tullii gerebat, partim & tantæ nouitatis fama permotus. Cunctis igitur admirantibus, qui tanta ueritate fieri potuerit? nunq̄ prius è marmore coronas factas fassus ē q̄ gladiolo id ita esse deprehenderit, Quod mirius miraculum huic comparari poterit? Prudentissimum artificem Tullii ælatura deceptum, Nec uero et frater qui cum summa est artis æmulatione laude minor, Sed & iure optimo laudatur in bois Christophorus Gobbius, In quo nisi unum hoc damnāt quod assuetus Herculeos artus imitari, eo quidem sepeissime paulo temerius utitur, Dignus & qui nominetur Brixiani prætorii architectura et Cæsaribus Gaspar Mediolanensis, Clarus & ipse mastigophoro illa sua

Venere noster Pyrgoteles. Laudantur et in Thuscia ma-
gni quidem profectus nisi admodum iuuenis periisset
Bettus Maianus, Michelangelus Bonarotus, etiam pi-
ctor, Andreas Souinius, Franciscus rusticus. AERE
quei sculptores claruerint prope innumerali'es, Coleffo-
rum autem molibus Ipse in primis Phidias Atheniensis
qui & toreuticam adinuenit, Lysippus Sicyonius, Prya-
xis Lysippi discipulus, Chares Lyndius, Romani Sp.
Cornelius, & Neronis principatu Zenodorus, In mi-
noribus autem signis Policletus uidelicet Arguius non
ut alii existimarunt Sicyonius, Speciebus rerum concipiē-
dis quas phantasias uocant, summus, quod etiā Antiphilo-
pictori assignarunt, Alchamenes Phidiæ discipulus,
Heglias, Critias, Nestocles, Policleti discipulus Ari-
stides, Cleon Sicyonius, discipulus Antiphanis de siir-
pe Policleti, Naucides, Leoncius, Cyclon, Pythagoras re-
gnus, Item & Samius, Myron Eleuteriensis, buccula
nobilitatus, Butyreus Licius eius discipulus, Euphranor
in omni genere laudatissimus, Thelephanes Phocæus,
Praxiteles, nam & ara etiam fecit, Hyphicrates, Ce-
phisi odorus, Demetrius, Dynomenes, Phradmon, Dæ-
dalus, Euclides, Calamis, Canachus, Menechius, qui
libros de arte sua scripsit, Chereas, Clesi laus, Enty-
clides Pyromachus, Policles, Pyrrus, Syllanion, nul-
lo mecum doctore nobilis, Naucerus, Nicratus, & qui
etiam de sua arte scripsit Xenocrates, nam Perillus nul-
lum impietate sua nomen est meritis, Bedas, Phœnix,
Stypax Cyprius, & Pentalesius Atheniensis, cuius
equidam opus fuisse existimo Aegreticam illam Miner-
nam, cuius & uultus et manus et pedes ex ebore, Reli-

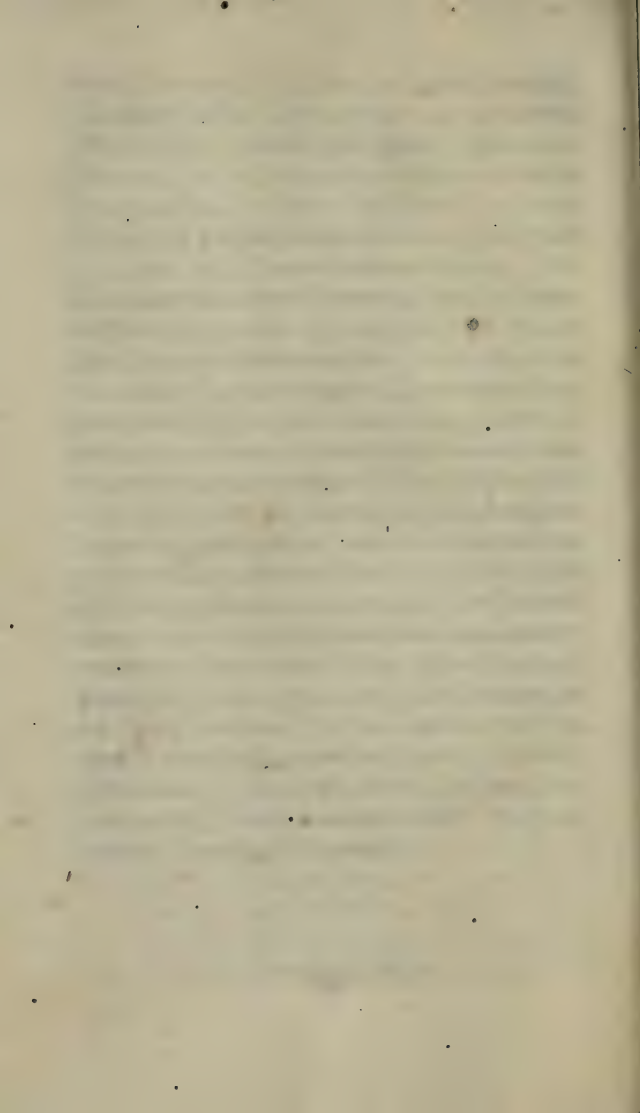
quum ex auro partim in super ficie ducto, partim ex arte
Chimia facto. In minimis uero laudatissimi Pyreicus,
& mira subtilitatis artifex Theodorus. Iunenio &
Romæ laudatū Blesamū Nouium Qui miris Statuis ur
bem decorauit et orbem, sed marmorarium puto potius q̄
Sculptorem, Nostro quidem æuo multi, Sed quei præ
cipue nominantur, Laurentius Cion, Fores in templo
Martis Florentiæ quæ ad septentrionem, quæq; ad ori
entem spectant, Huius opus, Nam quæ ad austrum, ne
scio cuius Vgolini. Desiderius qui Neapoli sculpsit
fores nouæ arcis, Sculpsit etiā egregie marmora. Pi
sanus Pictor in se celando ambiciosissimus. Dona
tellus ipse Cionis, ut putatur, discipulus, Aere, Ligno
marmore, laudatissimus, Plura huius unius manu ex
tant opera, q̄ semel ab eo ad nos cæterorum omnium.

Andræas Aluerochius Donatelli sed iam senis æmu
lus, discipulo Christi latus pertentate nobilitatus, celatura
quoq; eius et pictura magnopere comēdatur, Postremo
& ipse Aluerochii discipulus Leonardus Vincijs, Equo
illo quem ei per ficere non licuit, in Bois maximo, pictura
Symposii, nec minus et Archimædo ingenio notissimus.
Florentini, ea nimirum urbs semper fuit harum artium
mater, Sed et Donatelli discipulus Bellanus tuus Leo
nice Inter hos quoq; nomen habebit, q̄q̄ ineptus artifex.

Quin & Bellani uti uolunt discipulus Andræas Cri
spus familiaris meus, cuius inter Plastas quoq; mencio
nem fecimus, podagrarum beneficio ex aurifice Sculptor
CELATURA uero in si gnes olim habiti Mentor, Actæ
ges, Boetus, Mys, Antipater, & Opyrus, Scopas, Tauri
cus Cizicæus, Ariston, & Onychus Mithylenæi, Les

bocles, Proditor, Pythodichus, Polignotus, Scinus, Phisidonius Ephesius, Ledas, Strarites, Teucer Crustarius, Pyrrheas, Stratonicus philosophus, Canacus etiam Calamis, Tauriscus, Echateus, & præcipuam laudem gemmis consecuti, Pyrgoteles, Apollonides, Cronius Dioscorides. & qui Romæ celatura Clodiana omnes euicit M. Canuleius Zosimus libertina conditionis. P. A. Ssim quidem nunc omnes, Sed pauca propter quod ammemorentur egregio aliquo opere insignes, nisi duo Aurifices Charodoxus Mediolanensis, & Franciscus Furnius Bononiensis, Nam Seuerum Rhauennatem ideo ad extremum distuli, ut plenius laudarem, qui miror ad me hodie cur non uenerit, Is mihi quidem uidetur Statuariae numeros omneis adimplere Sculptor, Scalptor, Celator, Desector, Plastes, Pictorq; egregius, Nam si me heic nunc rogaretis qualem Sculptorem uelim, talem nepe ipsum uelim, qualem modo litteræ adessent, Seuerum esse nouimus, Erunt quidem & nostro fortassis beneficio multo complures, qui post me Statuariam omnem exornabunt. Interea uero danda sedulo nobis opera est, quando qua ratione Ligna, Lapides, Argilla, Cera, metallata, nobis si millima esse possint adinuenerimus, Ne quod Socratem dixisse ferunt, eis potius nos si miliores esse uideamur, HEC quum à me dicta essent, surreximus omnes, In ambulationem Leonicus, Regius in quietem, Ego uero ad Calpurnium.

FINIS.

ἑρῳϊκὴ Διαλλήλως.

POMPONII GAVRICI NEA
POLITANI ECLOGAE.
ORPHEVS. THA
MYRAS.

ICITE Pierides uatum certamina
musa,

d Dicit magnorum musa certamina ua
tum.

Satis. n. nec uos fallit spaciōsa uenustas.

Dicite mortales multum meminisse iuuabit.

Orpheus, & Thamyras subopaci collibus Hæmi
Constiterant, mites Zephyros, & frigora captant,
Heic ne frustra ullum traheretur in oia tempus,
Ambobus placuit certatim dicere uersus.

Dulciaq; alterno modulari carmina cantu.

Tum demum faciles per florida prata Napææ,
Tum pariter montis, fluiui, nemorisq; puellæ
Aduenêre omnes, arrectis auribus omnes.

Adfuit Aonidum Phæbus pater, adfuit Euban.
Silenusq; senex celeri prouectus a sello.

Et Satyri, Syluani, & agrestia numina Fauni.
Inter fusi omnes passim, locus ordine nulli.

Graminea sibi quisq; torum componit in herba,
Incipit Orpheus, hinc mox respondere paratus
Subsequitur Thamyras, auidis stant auribus omnes,

Quisquis amat duro firmet sua pectora ferro. Or.

Quisquis amat pulcra componat imagine uultus,

Quisquis amat dulci prauincat carmine cycnos.

Quisquis amat doctas studeat placuisse per artes,

Nil opus ut duro firmet sua pectora ferro. Th
Nil opus ut pulchra componat imagine uultus,
Nil opus ut dulci praeuincat carmine cycnos.

Quisquis amat fuluum studeat placuisse per aurum.

Qui cupit in terris felicem ducere uitam, O

Qui cupit aetherei cognoscere gaudia coeli,

Qui cupit ambrosia pasci, hyblaëoq; liquore,

Ille amet ille suo semper succumbat amori.

Qui uolet in felicem in terris ducere uitam, Th.

Qui uolet in ferni cognoscere tristia mundi,

Qui uolet elleboro pasci, sauisq; cicutis,

Ille amet, ille suo semper succumbat amori,

Gratus amor meus est, meus ò me nutrit Amyntas. O

Quid mirum? Iliaco poterit certare mini stro.

Qui si si nostros unquam mutarit amores,

Non equidem saeva dubitabo occumbere morti,

Durus amor meus est, mea me mea Phyllis adurit. T

Quid mirum? Idæas poterit superare puellas.

Que que si diros ponet mitissima fastus,

Inter mortales deus immortalis habebor.

Sponte sua facilis mea currit ad oscula Amyntas. O

Admittitq; preces, & amat mea carmina Amyntas.

Sape tamen nostro declinans ex amplexu

Effugit, & dulci suspendit gaudia uoto.

At mihi difficilis furtiua dat oscula Phyllis. Th.

Fastiditq; preces, neq; amat mea carmina Phyllis.

Docta tamen nostros bene dissimulare furores

Gaudia prae cupido minimum detrectat amanti.

Me meus ignis amat, solus mihi gaudet amari. O.

Me meus ignis amat, sed plus meus ignis amatur.

Ignis ab igne calet, crescens furit & stus utrinq;
Vnaq; trinaeios imitatur flamma uapores.

Vritur, & nostro clam Phyllis amore crematur. Th.
Vritur, & saeuas enutrit pectore flammās.

Quod si iungantur nostriq; & Phyllidis ignes
Stent simul, ardentēs superabit flamma caninos.

Mutuas ardor utrunq;, & mutuas ignis adurit. Or
Me meus urit Amyntas, & amor meus urit Amyntam
Decedens fleui, decedens fleuit Amyntas,
Nostrāq; communi turbauimus oscula fleui.

Me quoq; Phyllis amat, me Phyllidis ardor adurit. T
Mutuas ardor inest, & mutuas ignis utriq;
Nam multum indoluit me discedente, notauī.
Dulciāq; extremis faciauius oscula uotis.

Felix, qui gratæ committit semina terræ. Or
Felix, qui requiem sperat, finemq; laborum.
Felix, lanigerum pastor qui pascit ouile.
Felix, qui grato seruus bene seruit amori.

Infelix, sterili qui semina mandat arenæ. Th.
Infelix, nullis qui comparat oia rebus.
Infelix seruus, domino qui seruit auaro.
Sed magis, atq; magis, qui indigno seruit amori.

Pierides musæ, musæ, que carmina nuper Or
Composui puero, puero gratissima nostro.
Sare diu mecum magnus lasauit Apollo,
Depulsusq; dolet, cognoui si gna doloris.

Naiades Nymphæ, Nymphæ que dona parauī Th.
Nuper ego Veneri? Veneri gratissima nostra.
Diua Paphi mecum nouit, nullaq; repulsa
Tristis abit, Cypriusq; refert mea furtu puellis.

Quoi non grata satis mea carmina? montibus altis O
Montibus, & syluis, & lustris grata ferarum.

Grata uiris, & grata deis, summoq; tonanti.

Sed nihil hoc, nihil est, uni placeant modo Amyntæ.

Quoi non grata satis mea munera? munera uersus T.

Munera mœnialios & uincant munera cantus.

Carmina, miratur, sed amat mea munera Phyllis.

Munera Phyllis amat, sine munere carmina sordent.

Carmina, noctiuagant deducunt carmina lunam. Or

Carmina, falcatas traducunt carmina messes.

Carmina, uipereos effringunt carmina morsus.

Carmina, diuinas demulcent carmina mentes.

Quid nō dona ualent? et qd non munera possunt? T.

Carmina muneribus, & cadant carmina donis.

Omnia muneribus, nam cadunt omnia donis

Munera, crudeles de flectunt munera mentes.

Carmine montanas potui deducere quercus, Or

Vndantes potui fluuiorum si stete cursus,

Iratas potui tigres, & uasq; leonas

Mulcere, & diros penitus deuincere fastus.

Orpheu quid tantum credis dare carmina amores? Th

Vix in amore tibi soli tua carmina profunt.

Quos tu carminibus pulcher meritaris amores,

Muneribus diues turpis mercabitur Idas.

Dii mihi que nuper nostros miseratus amores Or.

Basia basia formosus libauit Amyntas?

Quâm dulce in tenera fessi requieuimus herba?

Inter Narcyssos, & purpureos hyacinthos.

Dii Dii quâm nostros Phyllis miserata furores? T

Gaudia quâm longo consumpsimus argumento?

Quam dulce in tenera fessi requieuiimus herba?
Inter frondosas lauros, & odoras myrthos.

Hiberni soles senibus, messoribus umbra,
Vbera grata agnis, & amara salicta capellis.
Arboribus riui, sicca ros humidus herba.

Grata quies fessis, solus mihi gratus Amyntas.

Armentis fures, timidis pastoribus ur si. T.
Vitibus ingrata falces, & frigora nudis.

Graminibus spina, uentosi messibus imbres.

Hyblæis apibus taxi, mihi Phyllidis ira.

Ante igitur magni moles uastissima mundi Or.
Corruet, & uersores ordine mutabuntur.

Singulaq; antiquam repetent animantia formam,

Quam meus hamato labatur pectore Amyntas.

Ante suos igitur perdet natura meatus, Th.
Omniaq; in toto fient contraria mundo,

Et penitus magni soluetur machina cæli,

Quam mea percusso labatur pectore Phyllis.

Hactenus ardentem sat sit cecinisse furores. Or

En Thamyra, en Thamyra, huc properat formosus

Ah facies, sed qd uolt? ibo ibo obuius, at tu Amyntas.

For sitan expectat quoq; te tua Phyllis, abito.

Hactenus ardentem sat sit cecinisse furores.

Orpheus Hæmonii correptus amore Lycænis,
 Nanq; omnem totis conceperat ossibus ignem,
 Vritur, & tandem longi post temporis annum

Infelix egræ quærens solacia menti,
 Strymonias ripas, & Tempea uenerat, Heic dum
 Quod possit sperare, nihil uidet esse relictum.
 Inuisam citharam, neglectaq; pleetra resumens.
 Supremum uersus, ac tristia carmina cantat,
 Carmina læti feros releuantia carmina morsus.

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.
 Me miserum, ò tristi me sidere si cere natum,
 Me miserum, me infelicam ter & amplius, ehem
 Forma nihil mihi forma, nihil mihi carmina, nil nil,
 Dona nihil mihi dona, nihil mihi cuncta, sed eheu

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.
 Me miserum insanam mentem nouus occupat error,
 Stantq; tenebrôsæ circum mea tempora nubes,
 Stant nubes circùm, certum est mihi uelle perire,
 Ac periisse iuuat, ò sortem amarâ amantiam.

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.
 Quid loquat? an ne rogem uentos, zephyrosq; fugaces?
 Me miserum, quid me miserum? modo claude dolores.
 Hemoriare, tuis sunt uocibus omnia surda,
 Omnia surda, tuas capiant age fata querelas.

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.
 O cur sæue puer, cur ò fugis Orphea uatem?
 Cur heu cur nostros spernis male gratos amores?
 Non sunt mortales quei me genuere parentes.

Calliope mater, pater est mihi magnus Apollo.

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

Non mea setosis sunt aspera corpora uillis.

Nec mihi barba riget, quid me fugis improbe? non sum

Si bene me noui, non sum tibi turpis amator.

Nam cur me hoc dono Cyllenius attentasset?

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

Pro dolor, & syluis, auditaq; carmina lustris

Que lenire etiam hyrcanos potuere leones.

Que potuere altis deducere montibus ornos.

Non potuisse tamen puerilia flectere corda?

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

O formose diu mea maxima cura Lyconi.

O nimium dilecte, & me mihi carior ipso,

Non te hec nostra mouent suspiria? nonne dolores?

Non lachrymas, gemitusq; meos puer improbe sentis?

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

Non sic non, non sic semper tua forma uirebit?

Non hoc semper eris, furtiua relabitur aetas.

Aspice que Paphium misere rosaria florem

Quam iacant neglecta, suo spoliata decore?

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

Gratus amor superis, magni quoq; rector olympi.

Iuppiter omnipotens, nil tam sua fulmina, nil tam

Optaret metui, quam se se mallet amari,

Tu quei amant spernis? quei te coluere relinquis?

Fingite olorinos mea carmina, fingite cantus.

Sed quid in Aeolias transmittimus omnia rupes?

Dirior ille irata tigris, Sauior hydro.

Surdior Icarii saepulo maris, omnia tenet,

Nil audit, nil nil teq; , aut tua carmina curat.

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

At non Phœbeos spreuit Hyacinthus amores .

Non formosus Hylas duro fuit asper amanti .

Idalius nulla puer efferitate notatus ,

Dulcia mella alii , tu absynthia amara reportas .

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

Quid facias illis quei tristia fata minantur .

Si quei promittunt animum tibi , lædis amantes ?

Quid facias illis quei dulcia munera tollent .

Si tibi quei uitam cupiunt dare , scius es hostis ?

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

En citharam , en plectrum , nostri cape signa triumphii .

Plectra , lyramq; tibi concedimus , ite camœna ,

Vicisti , latere puer , puer improbe gaude

Vicisti , inernas qui carmine uicerat umbras .

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

O ego si nullos nossem male sanus amores ,

Aut potius si , si contentus amore fuissem .

Vsq; tuo Calai , matris decus Orithyia ,

Sed mea sic , sic me miserum mea fata trahebant .

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

Eheu quid restat misero mihi ? spiritus eheu

Mè fugit , & mecum mecum mea cuncta recedunt ,

Heu morior , nullum pietas mouet , hoc erat , hoc hoc

Quodq; fera , obscœnaq; monebant uoce uolucres .

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .

Terra suos fructus omneis neget , undiq; uenti

Aequora diripiant , cuncta ad fera prælia gentes

Occumbant , omnes fato moriantur eodem .

Et nihil in toto fiat nisi flebile mundo ,

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .
Nam quid erat mecum heic grata iacuisse sub umbra ?
Argoos Minyas , diuinaq; sacra canentem .
Interdumq; meis complexibus indulgentem ,
Ipsam aeternorum uitam didicisse deorum ?

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .
Calliopeia parens , & carmina nostra ualete ,
Tuq; uale , ó nimium male semper amate Lyæni .
Tuq; Lyæni uale , nostro faciere cruore .
Exaciere , tuo hec sint dulcia mella palato .

Claudite olorinos mea carmina , claudite cantus .
Finierat uates , Tum demum saxa uideres
Hisce , tum pariter syluasq; , ferasq; secutas
Aggemere , & mox stum inter se ingeminare dolorem .
Protinus aetio Parnassi uertice montis
Nam ælso è Pindo præceps huc fama uolarat ,
Accurrit chorus Aonidum cum matre sotorum ,
Accurrunt quibus est cœli , terræq; , marisq;
Imperium diui , pars commœtere dolendo
Ereption uatem , pars & gaudere recepto .
Ergo ubi cœlestum iustis ac more peractis ,
Ne Cicones possint quidquam offecisse puellæ ,
Structa pyra est , sacrum dæerat que tangere corpus
Digna foret , sacram demittit ab æthere flammam .
Hausturam flammam dilecti membra nepotis
Iuppiter , At tumulum hoc signarunt Carmine musæ .

ΟΥΤΟΣ ΤΥΜΒΟΣ ΕΧΕΙ ΣΟΦΟΝ ΟΡΦΕΑ

ΘΕΙΟΝ ΑΟΙΔΟΝ

ΤΥΧΑΝ ΚΑΙ ΚΙΟΑΡΗΝ ΟΥΡΑΝΟΣ

ΟΥΡΑΝΙΗΝ *

Sicille egregius Bacchi Musure sacerdos
Ad cuius totus plaudebat carmina mundus.
Non unquam potuit præamari spicula amoris
Effugere, atq; animo tam diram auertere pestem.
Ast illum meritas tanto pro crimine poenas
Expendisse ferunt, nam dum clamoribus acer
Venandi stuâio montes, sylvasq; fatigat.
Dente ferocis apri dissectus ab inguine uentrem
Præda fuit, sic Dii superi uolueret, ferarum,
Quas omneis uno gestabat pectore clausas,
Ut sorumq; canumq; impornorumq; luporum.

FINIS.

Errores .

a Semipagma .ii. uersu .xxi. ubi proube. Item semipagi .vi. uer .iiii. animauertisset, pro animaduertisset. b. Semipa . .ii. uer .xxi. defuit in fine κΤΟΣ Item in fine sequentis ὀλυμπερ, Semip. uero viii uer. v. post bis ter defuit hec, & uno altero tribus ferè minus digitis. c. semipa . vii. uer .iii. fornicatum, pro fornicatum. d. semip . viii. uer xvii. cunscendimus, pro conscendimus. e. semip .v. uer .xiii. efformabis, pro efformaueris. Item semip . xiii. uer . xiiii. Minoi . pro Minoni . Item uer . xviii. Minoe, pro Minone . Item & xx. Minois, pro Minonis .

Florentiæ , VIII Cal. Ianuar .
.M. D. IIII .

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Special

85-B

27460

GETTY CENTER LIBRARY

